VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

SEKUNDÁRNÍ DROGOVÁ KRIMINALITA

Autor práce: Šefrnová Jitka

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2025

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Ševčíková Jitka

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Sekundární drogová kriminalita

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Secondary Drug Criminality

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): 05/2024

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem je zhodnotit problematiku sekundární drogové kriminality na Příbramsku. Vedlejším cílem je zjistit její dopady na společnost a navrhnout vhodné strategie prevence a řešení, které povede ke zlepšení situace.

Student: Ševčíková Jitka	22.5.2024 *datum*	*podpis*
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	22.5.2024 *datum*	*podpis*

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	27.5.2024 *datum*	*podpis*
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	3.6.2024 *datum*	*podpis*
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	3.6.2024 *datum*	*podpis*

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú. ČESKÉ BUDĚJOVICE

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanu Kocíkovi, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

ŠEFRNOVÁ, J. *Sekundární drogová kriminalita: bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2025. 69 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Klíčová slova: drogy, drogová kriminalita, prevence, sekundární drogová kriminalita, závislost

Bakalářská práce se zabývá sekundární drogovou kriminalitou na Příbramsku, jejíž příčiny, projevy a důsledky analyzuje. Hlavním cílem je zhodnotit vliv této kriminality na společnost a navrhnout strategie prevence a řešení, včetně právních a terapeutických přístupů. Teoretická část definuje drogovou kriminalitu, její dělení a zdravotní aspekty drog. Praktická část využívá analýzu dat z Policie ČR k identifikaci trendů a specifik této kriminality v regionu. Výsledky přinášejí návrhy efektivních opatření ke zmírnění problému.

ABSTRACT

ŠEFRNOVÁ, J. *Secondary Drug Criminality: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2025. 69 pgs. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA

Key words: addiction, drug criminality, drugs, prevention, secondary drug criminality

The bachelor thesis deals with secondary drug crime in the Příbram region and analyses its causes, manifestations and consequences. The main aim is to evaluate the impact of this crime on society and to propose prevention and solution strategies, including legal and therapeutic approaches. The theoretical part defines drug crime, its division and health aspects of drugs. The practical part uses data analysis from the Police of the Czech Republic to identify trends and specifics of this crime in the region. The results provide suggestions for effective measures to mitigate the problem.

Obsah

Úvod 10

1 Cíl a metodika bakalářské práce 11

2 Drogy 12

2.1 Pojem 12

2.2 Drogy tlumivé 15

2.2.1 Heroin 15

2.2.2 Morfin 16

2.2.3 Hypnotika 17

2.3 Drogy stimulační 18

2.3.1 Kokain 19

2.3.2 Pervitin 19

2.4 Drogy halucinogenní 20

2.4.1 LSD 20

2.4.2 Lysohlávky 21

2.4.3 Konopné drogy 23

3 Závislost 25

3.1 Znaky závislosti 27

3.2 Faktory vzniku závislosti 28

3.3 Prevence závislosti 29

3.3.1 Primární prevence 30

3.3.2 Sekundární prevence 31

3.3.3 Terciární prevence 32

4 Drogová kriminalita 34

4.1 Kriminalita 34

4.2 Drogová kriminalita 34

4.2.1 Primární drogová kriminalita 35

4.3 Statistiky drogové kriminality ... 36
4.3.1 Celkový přehled drogové kriminality ... 36
4.3.2 Sociodemografické charakteristiky pachatelů ... 37
4.3.3 Regionální rozdíly v drogové kriminalitě ... 37
5 Sekundární drogová kriminalita ... 39
5.1 Typy sekundární drogové kriminality ... 39
5.1.1 Psychofarmakologicky podmíněná trestná činnost ... 40
5.1.2 Ekonomicky motivovaná trestná činnost ... 41
5.1.3 Systémová trestná činnost ... 42
5.1.4 Trestná činnost porušující protidrogovou legislativu ... 43
5.2 Dopady sekundární drogové kriminality ... 43
5.2.1 Ekonomické ... 44
5.2.2 Sociální ... 45
5.2.3 Zdravotní ... 46
5.3 Statistiky sekundární drogové kriminality ... 47
5.3.1 Majetková kriminalita spojená s užíváním drog ... 48
5.3.2 Násilná trestná činnost související s drogami ... 48
5.3.3 Recidiva a sekundární drogová kriminalita ... 48
5.3.4 Dlouhodobé trendy v sekundární drogové kriminalitě ... 49
5.3.5 Dopady sekundární drogové kriminality na společnost ... 49
6 Prevence sekundární drogové kriminality ... 50
6.1 Primární prevence ... 50
6.2 Sekundární prevence ... 51
6.3 Terciární prevence ... 52
7 Praktická část ... 54
7.1.1 Shrnutí analýzy ... 58
7.2 Preventivní opatření a návrhy řešení ... 59
7.3 Zdroje dat pro praktickou část ... 61

Závěr 63

Seznam použitých zdrojů 64

Seznam zkratek 68

Seznam grafů 69

Úvod

Drogová kriminalita představuje závažný společenský problém, jehož dopady jsou patrné nejen na jednotlivcích, ale i v širším kontextu ekonomiky a bezpečnosti společnosti. Tato bakalářská práce se zaměřuje výhradně na nelegální návykové látky a jejich souvislost s kriminalitou, přičemž legální látky, jako jsou alkohol a nikotin, nejsou předmětem zkoumání.

Druh této kriminality lze rozdělit do několika kategorií, přičemž jednou z nejvýznamnějších je sekundární drogová kriminalita. Ta zahrnuje trestné činy spáchané uživateli drog s cílem získat prostředky na jejich obstarávání, ať už se jedná o majetkovou, násilnou či jinou trestnou činnost. Sekundární drogová kriminalita tak tvoří neodmyslitelnou součást problému, který zasahuje jak sociální, tak ekonomickou sféru.

V první části práce je nastíněn teoretický rámec, který se zaměřuje na definici drogové kriminality, charakteristiku nelegálních drog a jejich dopady na lidské zdraví. Dále jsou rozpracovány faktory přispívající k rozvoji drogové závislosti, stejně jako znaky závislosti samotné. Druhá část teoretického rámce pojednává o prevenci drogové kriminality, přičemž zvláštní pozornost je věnována primární, sekundární a terciární prevenci.

Praktická část je zaměřena na analýzu dat získaných z interních zdrojů Policie České republiky. Hlavním cílem této analýzy je objasnit specifika sekundární drogové kriminality na Příbramsku, včetně její četnosti, typologie trestné činnosti a jejích dopadů na lokální komunitu. Na základě těchto zjištění jsou v závěru práce navrženy konkrétní strategie prevence, které zahrnují právní opatření, terapeutické přístupy a další metody vedoucí ke zmírnění tohoto společenského problému.

Téma sekundární drogové kriminality je aktuální nejen z hlediska jejího vlivu na kriminalitu a bezpečnost, ale také z hlediska prevence a efektivního řešení tohoto fenoménu. Tato práce by měla přispět k hlubšímu pochopení tohoto problému a navrhnout kroky, které povedou ke zlepšení situace na regionální i celospolečenské úrovni.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit problematiku sekundární drogové kriminality na Příbramsku. Práce se zaměřuje na analýzu příčin, projevů a důsledků této formy kriminality s důrazem na její vliv na společnost a lokální komunitu. Vedlejším cílem je identifikovat ekonomické a sociální aspekty této problematiky a na základě těchto zjištění navrhnout efektivní strategie prevence a řešení. Tyto návrhy zahrnují právní opatření, terapeutické přístupy a další metody, které mohou přispět ke zmírnění tohoto společenského fenoménu.

Práce usiluje o hlubší porozumění vztahu mezi drogovou závislostí a kriminalitou a o identifikaci klíčových faktorů, které ovlivňují výskyt sekundární drogové kriminality. Výstupy této práce by mohly sloužit jako podklad pro další výzkum nebo jako inspirace pro tvorbu preventivních programů v oblasti Příbramska.

V teoretické části jsou definovány klíčové pojmy, jako je drogová kriminalita, sekundární drogová kriminalita a závislost. Dále je zde rozpracováno dělení drog a jejich zdravotní a sociální dopady. Pozornost je věnována i faktorům, které přispívají k rozvoji závislosti, a mechanismům vzniku sekundární drogové kriminality. Součástí této části je také zpracování přístupů k prevenci drogové kriminality, se zaměřením na její primární, sekundární a terciární složku. Praktická část je založena na analýze statistických dat a dalších informací z interních zdrojů Policie České republiky.

V závěru autorka na základě získaných poznatků navrhuje strategie prevence a řešení sekundární drogové kriminality, přičemž důraz klade na jejich realizovatelnost a přínos pro lokální komunitu.

2 Drogy

2.1 Pojem

Drogy lze definovat jako látky, které mají schopnost ovlivnit psychické a fyzické funkce lidského organismu. Přesto však tento pojem není zcela jednoznačně uchopen a různí odborníci jej definují odlišně. Jak uvádí Minařík a Kmoch „drogu můžeme definovat jako látku, která má tyto vlastnosti: 1. Psychotropní efekt – modifikuje naše prožívání, mění, jak svět vnímáme a prožíváme. 2. Potenciál závislosti – dlouhodobé pravidelné užívání může vyvolat závislost, kdy jedinec ztratí kontrolu nad jejím užíváním“.[1]

Podle Mahdalíčkové pochází slovo „droga“ z arabského výrazu "durana", což znamená lék. „Slovo droga tedy původně bylo názvem pro surovinu na výrobu léků a stejný význam má v současnosti také ve farmacii.“[2] V českém jazyce se toto slovo používá ve dvou základních významech: jako usušené rostlinné části určené pro léčebné účely a také jako označení pro psychoaktivní látky ovlivňující psychiku.[3]

Drogy mohou být rozděleny podle svého původu na látky přírodní, polosyntetické a syntetické. Zatímco přírodní drogy, jako například opium či kokain, pocházejí přímo z rostlinných zdrojů, polosyntetické látky, například heroin, vznikají chemickou úpravou přírodních látek. Syntetické drogy, jako pervitin nebo LSD, jsou pak kompletně vytvořeny chemickou syntézou v laboratořích.

Z právního hlediska jsou návykové látky definovány v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, který v § 2 odst. 1 písm. a) stanoví, že návykovými látkami jsou omamné a psychotropní látky přírodního nebo syntetického původu, které mají psychoaktivní účinky a současně jsou uvedeny v některé z příloh č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek.[4]

Od 1. ledna 2025 nabyla účinnosti novela tohoto zákona, která mimo jiné upravuje limity obsahu tetrahydrokanabinolů (THC) v konopí. Zatímco dříve bylo za návykovou

---

[1] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků“. In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 49. ISBN 978-80-247-4331-8.
[2] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 9. ISBN 978-80-7478-589-4.
[3] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 10. ISBN 978-80-7478-589-4.
[4] ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách [online]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167.

látku považováno konopí s obsahem THC vyšším než 0,3 %, novela tento limit zvýšila na 1 % THC. Konopí s obsahem THC do 1 % je nyní vyňato z režimu návykových látek a je považováno za běžný zemědělský produkt.[5]

Novela dále zavádí novou kategorii psychomodulačních látek, která zahrnuje nové psychoaktivní látky s mírným psychoaktivním účinkem, jež nepředstavují závažné riziko pro veřejné zdraví. Tyto látky jsou uvedeny v nařízení vlády o seznamu psychomodulačních látek a podléhají specifickým regulačním opatřením.[6]

Psychotropní látky jsou definovány jako chemické sloučeniny, které ovlivňují psychické funkce, zejména náladu, vědomí, chování a vnímání. Zákon je uvádí v příloze č. 2. Tyto látky mají potenciál vést ke vzniku psychické nebo fyzické závislosti. § 2 odst. 1 písm. l) zákona č. 167/1998 Sb. dále definuje psychomodulační látky jako nové psychoaktivní látky a další látky s mírným psychoaktivním účinkem, které nepředstavují závažné riziko pro veřejné zdraví a jsou uvedeny v nařízení vlády o seznamu psychomodulačních látek.[7]

Zákon č. 167/1998 Sb. podrobně upravuje také pěstování, výrobu, distribuci a vývoz návykových látek. Dále se tento zákon vztahuje na konopí, které je podle § 2 odst. 1 písm. d) definováno jako kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny z rodu konopí nebo nadzemní část této rostliny, jejíž součástí je vrcholík.[8]

Vedle zákona č. 167/1998 Sb. je významným právním předpisem také trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.), který v § 283 až § 287 upravuje trestní odpovědnost za nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. § 283 trestního zákoníku definuje trestný čin nedovolené výroby a nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, přičemž stanovuje tresty za výrobu, přechovávání a distribuci těchto látek.[9]

---

[5] MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. Novela zákona o návykových látkách přináší změny v regulaci THC a psychomodulačních látek [online]. 2025 [cit. 2025-02-24]. Dostupné z: https://mzd.gov.cz/zakon-umoznujici-regulaci-psychoaktivnich-latek-vstoupil-v-platnost-ucinnosti-nabude-1-ledna-2025/.
[6] Tamtéž.
[7] ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách [online]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167.
[8] Tamtéž.
[9] ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník [online]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40.

Legálními drogami v České republice jsou především alkohol, nikotin a některé léky na předpis obsahující psychotropní látky. Naproti tomu nelegálními drogami jsou látky jako heroin, kokain a LSD, jejichž držení a distribuce jsou podle trestního zákoníku považovány za trestný čin. Legalita těchto látek se však liší v závislosti na historických, kulturních a legislativních faktorech.[10]

Drogy lze členit podle vlivu na centrální nervový systém do tří hlavních skupin: tlumivé, stimulační a halucinogenní.[11]

- „Tlumivé látky zpomalují psychomotorické tempo. Malé dávky zklidní, vyšší navodí spánek, kóma až zástavu životních funkcí.“[12]
- Stimulační látky zvyšují aktivitu organismu. „Psychomotorická stimulancia zbaví člověka únavy, urychlí myšlenkové tempo, aktivují motoriku.“[13]
- „Halucinogenny vyvolávají změny vnímání od pouhého zostření až po stavy podobné schizofrenii.“[14]

V širším kontextu zahrnují drogy látky, které mají potenciál vést ke vzniku psychické nebo fyzické závislosti. Tento aspekt je klíčovým faktorem při hodnocení rizik spojených s jejich užíváním a jedním z hlavních důvodů regulace jejich dostupnosti. Při vzniku závislosti hraje roli nejen chemická struktura látky, ale i individuální faktory, jako je genetická predispozice, sociální prostředí a osobnostní charakteristiky uživatele. I zvířata přirozeně vyhledávají určité látky ovlivňující jejich vnímání, což naznačuje, že konzumace psychoaktivních substancí není pouze výsadou člověka, ale spíše přirozeným biologickým fenoménem.[15]

---

[10] ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách [online]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167.
[11] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků“. In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 49–51. ISBN 978-80-247-4331-8.
[12] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků“. In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 50. ISBN 978-80-247-4331-8.
[13] Tamtéž.
[14] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků“. In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 50. ISBN 978-80-247-4331-8.
[15] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 8. ISBN 978-80-271-3759-6.

2.2 Drogy tlumivé

Drogy tlumivé představují skupinu látek, jejichž hlavním účinkem je zpomalení centrálního nervového systému. Díky své schopnosti snižovat vnímání bolesti a působit sedativně jsou tyto látky využívány jak v lékařství, tak i v nelegálním užívání. V medicíně slouží tlumivé drogy především jako prostředek proti bolesti, ke zklidnění pacienta či při indukci spánku. Mezi tlumivé drogy patří zejména opioidy, barbituráty a benzodiazepiny. Tyto látky mají silné tlumivé účinky na centrální nervový systém a často se používají v léčbě bolesti, úzkostných stavů a nespavosti. Při nesprávném užívání však mohou vést k závislosti a předávkování. Opioidy působí na specifické opioidní receptory v mozku, kde vyvolávají euforii, ale také výrazně tlumí dechové centrum, což při předávkování může vést k respirační depresi a smrti.[16] Avšak jejich zneužívání může vést k řadě závažných zdravotních komplikací, rychlému rozvoji tolerance a následně i k závislosti.

Tlumivé drogy obecně zpomalují základní tělesné funkce, včetně srdečního tepu a dechové frekvence, což může vést k letargii, poruchám vědomí a v extrémních případech až k zástavě dechu.[17]

Nelegální užívání tlumivých drog, zejména opioidů, je spojeno s vysokým rizikem předávkování a úmrtnosti. Opioidy jsou jednou z hlavních příčin fatálních předávkování v důsledku respirační deprese. Smrtelné riziko je navíc zvyšováno kombinací opioidů s alkoholem nebo benzodiazepiny, což má silně synergický účinek.

2.2.1 Heroin

Heroin je jednou z nejznámějších a nejnebezpečnějších drog tlumivého charakteru. Tato látka vzniká chemickou modifikací morfinu, který se získává z makovic opia. Heroin je polosyntetický derivát morfinu, patřící mezi nejsilnější opioidy. Byl poprvé syntetizován v roce 1874 a v roce 1898 jej německá firma Bayer začala prodávat jako lék proti kašli. Jeho účinek je výrazně rychlý a intenzivní, způsobuje silnou euforii, která je však krátkodobá. To vede k častému a opakovanému užívání, které rychle vyvolává fyzickou i psychickou závislost.[18]

---

[16] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků". In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 55. ISBN 978-80-247-4331-8.
[17] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 14. ISBN 978-80-271-3759-6.
[18] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků". In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 59. ISBN 978-80-247-4331-8.

Heroin působí velmi rychle a intenzivně, kdy uživatel zažívá krátkodobou, ale silnou euforii a úlevu od bolesti. Bohužel, opakované užívání vede k rychlému vzniku tolerance, což znamená, že pro dosažení stejného účinku je nutné zvyšovat dávku. Tolerantní uživatel může vyžadovat až 50 až 100násobek počáteční dávky, aby dosáhl stejného krátkodobého účinku. V extrémních případech se tolerance může vyvinout natolik, že jedinci potřebují až 1000 mg morfinu za hodinu, zatímco standardní terapeutická dávka je mezi 10 až 15 mg podávanými injekčně každé čtyři až šest hodin.[19]

Heroin působí přímo na opioidní receptory v mozku, což vede k okamžitému uvolnění dopaminu a hlubokému pocitu slasti. Tento účinek však netrvá dlouho a rychle je vystřídán silnou touhou po další dávce. To činí heroin jednou z nejvíce návykových látek vůbec. Vzhledem k tomu, že heroin se často aplikuje nitrožilně, jeho užívání je spojeno s vysokým rizikem přenosu infekčních onemocnění, jako jsou HIV a hepatitidy typu B a C. Kontaminované jehly a nebezpečné aplikace v nesterilním prostředí přispívají k šíření těchto nemocí mezi uživateli drog.[20]

Kromě vysokého rizika závislosti se heroin vyznačuje i extrémní toxicitou – předávkování může mít fatální následky, zejména kvůli respirační depresi. Nelegální výroba a distribuce heroinu navíc často souvisí s organizovanou kriminalitou, což zvyšuje jeho společenskou zátěž. Z kriminologického hlediska je heroin spojován s vysokou mírou recidivy mezi uživateli, kteří se kvůli své závislosti často dopouštějí majetkové trestné činnosti, jako jsou krádeže a loupeže, aby získali finance na další dávky. Tato drogová závislost má tak nejen zdravotní, ale i významné sociálně-patologické dopady.[21]

2.2.2 Morfin

Morfin je přírodní opiát, který se získává z makovic opia a je jednou z nejstarších známých látek používaných v medicíně pro potlačení bolesti. Morfin patří mezi nejstarší známé přírodní opiáty, získává se z makovic opia. Díky svým silným analgetickým účinkům je široce využíván v léčbě těžké akutní a chronické bolesti, zejména v paliativní

[19] FERREIRO, Carmen a D. J. TRIGGLE. *Heroin* [online]. Google Books. Dostupné z: https://www.google.cz/books/edition/Heroin/rplfAZ83Px4C?hl=cs&gbpv=0.
[20] POLÁK, Peter a Marcela TITTLOVÁ. *Kompendium kriminológie*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024. s. 67. ISBN 978-80-571-0694-4.
[21] POLÁK, Peter a Marcela TITTLOVÁ. *Kompendium kriminológie*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024. s. 67. ISBN 978-80-571-0694-4.

péči. Jeho nevýhodou je však vysoké riziko vzniku tolerance a závislosti při dlouhodobém užívání.[22]

Mechanismus účinku spočívá ve vazbě na opioidní receptory v mozku a míše, což vede k tlumení signálů bolesti.

Přestože je morfin neocenitelným nástrojem v paliativní péči, jeho nesprávné užívání nebo prodloužená expozice může vést k fyzické i psychické závislosti. Podobně jako heroin může i morfin způsobit silnou toleranci, což znamená, že uživatelé potřebují postupně vyšší dávky k dosažení stejného analgetického účinku. Vzhledem k tomu, že morfin má tlumivé účinky na centrální nervový systém, jeho předávkování může vést k závažné respirační depresi, která může být smrtelná. Proto je jeho podávání přísně regulováno a vyžaduje lékařský dohled.[23]

Navíc, i kvůli vedlejším účinkům, jako jsou ospalost, zácpa či respirační deprese, je vyžadována přísná kontrola a dodržování správného dávkování pod dohledem zdravotnických odborníků. V současné době se stále hledají způsoby, jak zmírnit negativní důsledky užívání morfinu a dalších opioidů, například vývojem nových léčiv s nižším rizikem závislosti nebo kombinací s jinými analgetiky, které umožňují snížit nutnou dávku opioidních látek.[24]

2.2.3 Hypnotika

Hypnotika jsou specifickou skupinou tlumivých látek, které se využívají především při léčbě poruch spánku. Hypnotika se často používají pro krátkodobou léčbu nespavosti a jiných poruch spánku. Podle délky účinku se dělí na krátkodobá, střednědobá a dlouhodobě působící. Krátkodobá hypnotika, jako midazolam, mají rychlý nástup účinku, ale vyšší riziko vzniku závislosti při dlouhodobém užívání.[25]

Jejich hlavním účinkem je zkrácení doby usínání a zlepšení kvality spánku, což může být přínosné zejména pro pacienty trpící chronickou nespavostí. Hypnotika se dělí podle doby účinku na krátkodobě působící, středně dlouho působící a dlouhodobě

---

[22] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků". In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 60. ISBN 978-80-247-4331-8.
[23] POLÁK, Peter a Marcela TITTLOVÁ. *Kompendium kriminológie*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024. s. 67. ISBN 978-80-571-0694-4.
[24] POLÁK, Peter a Marcela TITTLOVÁ. *Kompendium kriminológie*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024. s. 68. ISBN 978-80-571-0694-4.
[25] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků". In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 58. ISBN 978-80-247-4331-8.

působící. Krátkodobě působící hypnotika, jako midazolam nebo triazolam, mají rychlý nástup účinku, ale také vyšší riziko vzniku závislosti. Naopak dlouhodobě působící hypnotika, jako diazepam, mohou vést k nadměrné sedaci a kumulaci v těle při dlouhodobém užívání.[26]

Mezi nejčastěji předepisovaná hypnotika patří barbituráty a benzodiazepiny. Barbituráty, byly dříve hojně využívány jako sedativa a anestetika, ale kvůli vysokému riziku předávkování byly postupně nahrazeny benzodiazepiny. Přesto jsou stále zneužívány, zejména v kombinaci s alkoholem.[27]

Ačkoli jsou hypnotika účinným prostředkem pro krátkodobou léčbu nespavosti, dlouhodobé užívání může vést k rozvoji fyzické i psychické závislosti, což se může projevit narušením spánkového cyklu a celkovým zhoršením kognitivních funkcí. Proto je nezbytné, aby jejich užívání bylo omezeno na minimální nezbytnou dobu a podléhalo pravidelnému lékařskému dohledu.

2.3 Drogy stimulační

Drogy stimulační jsou látky, které působí na centrální nervový systém zrychlením jeho činnosti, což vede ke zvýšení bdělosti, energie a pocitu euforie. Stimulační látky, jako je kokain, pervitin a amfetaminy, jsou známé svou schopností zvyšovat hladinu dopaminu v mozku, což vede k euforii a stimulaci. Tyto látky mají širokou aplikaci, a to jak v lékařství, kde byly původně používány pro léčbu únavy nebo obezity, tak i v nelegálním užívání, což způsobuje vážné sociální a zdravotní problémy.[28] Tyto látky jsou často vyhledávány pro jejich schopnost dočasně zlepšit koncentraci, zvýšit fyzickou i psychickou výkonnost a poskytnout pocit povzbuzení. Stimulační látky jsou chemicky různorodou skupinou, která byla původně syntetizována pro lékařské účely, například jako léky proti únavě či obezitě. Některé z těchto látek byly také používány v armádách pro zvýšení výkonnosti vojáků.[29]

Přestože některé stimulační látky, jako je kofein a nikotin, jsou legálně dostupné a široce konzumované, jiné, například kokain či pervitin, patří mezi nelegální drogy s vysokým rizikem závislosti a závažnými zdravotními komplikacemi.

---

[26] *Drogy: otázky a odpovědi*. Rádci pro zdraví. Praha: Portál, 2007. s. 148. ISBN 978-80-7367-223-2.
[27] *Drogy: otázky a odpovědi*. Rádci pro zdraví. Praha: Portál, 2007. s. 149. ISBN 978-80-7367-223-2.
[28] MINAŘÍK, Jakub a Vladimír KMOCH. „Přehled psychotropních látek a jejich účinků". In: KALINA, Kamil (ed.). *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015. s. 70. ISBN 978-80-247-4331-8.
[29] *Drogy: otázky a odpovědi*. Rádci pro zdraví. Praha: Portál, 2007. s. 164. ISBN 978-80-7367-223-2.

2.3.1 Kokain

Kokain je silný přírodní alkaloid. „Zdrojem kokainu je *Erythroxylon coca LAM., koka pravá, Erythroxylaceae,* což je vždyzelený keř až 5 m vysoký, v kulturách mnohem nižší. Pochází patrně z And, Bolívie a Peru.“[30] Jeho stimulační účinky jsou založeny na blokaci zpětného vychytávání neurotransmiterů, zejména dopaminu, čímž dochází k jejich hromadění v synaptickém prostoru a k následnému zesílení pocitu euforie a energie.

Kokain je bílý prášek, který je nejčastěji užíván šňupáním, injekčně nebo kouřením. Nejslabší formou je žvýkání listů koky, což je běžná praxe v některých oblastech Jižní Ameriky, kde je legální.[31] Každá z těchto metod může ovlivnit rychlost nástupu účinku a intenzitu zážitku.

Mezi krátkodobé účinky patří zvýšená bdělost, pocit moci, zvýšená sebevědomí a snížená úroveň únavy, avšak tyto účinky jsou doprovázeny i významným zvýšením srdeční frekvence a krevního tlaku. Opakované a nadměrné užívání kokainu vede k rychlému rozvoji tolerance a silné psychické závislosti, což zvyšuje riziko předávkování a dalších vážných kardiovaskulárních a neurologických komplikací.

2.3.2 Pervitin

„Metamfetamin je syntetická droga vyráběná z efedrinu. Je to bílá krystalická látka. Je nabízena v tabletách, kapslích, dražé, v kapkách, v injekčních roztocích nebo jako bílý krystalický prášek.“[32]

Pervitin je látka patřící do skupiny amfetaminů. Historicky získal značnou pozornost díky svému využití během vojenských konfliktů, kdy byl užíván k zvýšení bdělosti a snížení únavy vojáků. Pervitin je vyráběn nelegálně v laboratořích a často se prodává ve formě tablet zvaných Yaba, které kombinují pervitin s kofeinem. Česká republika patří mezi země s vysokou mírou užívání této látky.[33]

Pervitin působí podobně jako kokain, avšak jeho účinky jsou delší a méně intenzivní, což umožňuje delší období zvýšené aktivity a soustředění. Po užití pervitinu

---

[30] BEČKOVÁ, Ilona a VIŠŇOVSKÝ, Peter. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. s. 32. ISBN 80-7184-864-6.
[31] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 69. ISBN 978-80-271-3759-6.
[32] BEČKOVÁ, Ilona a VIŠŇOVSKÝ, Peter. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. s. 40. ISBN 80-7184-864-6.
[33] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 88. ISBN 978-80-271-3759-6.

dochází k výraznému uvolnění energie, avšak opakované použití může vést k vážným psychickým poruchám, jako jsou paranoické myšlenky, psychóza či agresivní chování. Navíc je spojen s výrazným narušením spánkového cyklu, vyčerpáním a dlouhodobými neurotoxickými účinky, které mohou mít negativní dopad na duševní zdraví a sociální fungování jedince.

2.4 Drogy halucinogenní

Drogy halucinogenní představují skupinu látek, které výrazně ovlivňují vnímání, myšlení a náladu. Tyto látky jsou známé tím, že vyvolávají změny ve vizuálních, sluchových či smyslových vjemech, často vedou k pocitům transcendentních zážitků nebo změněnému vnímání reality. Halucinogeny se vyskytují jak v přírodě, tak jsou synteticky vyráběny, a jejich účinky se mohou lišit co do intenzity, délky trvání i rizik spojených s jejich užíváním.

Halucinogenní drogy lze rozdělit do tří hlavních kategorií: přírodní halucinogeny (např. mezkalin obsažený v kaktusu peyotl nebo psilocybin obsažený v lysohlávkách), přírodně modifikované drogy živočišného původu a semisyntetické či syntetické halucinogeny, mezi které patří například LSD nebo PCP.[34]

Halucinogeny byly v minulosti zkoumány nejen pro své účinky na psychiku, ale také pro svůj potenciál v terapeutické praxi. Například LSD a psilocybin byly testovány jako možné prostředky v psychoterapii, zejména při léčbě úzkostných poruch a depresí. Stanislav Grof a další odborníci zkoumali využití těchto látek v experimentální terapii u pacientů v terminálním stádiu nemoci. Nicméně, s rostoucí rekreační popularitou halucinogenů došlo k jejich legislativnímu zákazu, což výrazně omezilo vědecký výzkum v této oblasti.[35]

2.4.1 LSD

LSD (diethylamid kyseliny lysergové) je syntetický halucinogen. LSD patří mezi nejsilnější halucinogeny a je známo svou schopností výrazně ovlivnit smyslové vnímání, myšlení a emocionální stav. „LSD je jemně krystalický bílý prášek bez chuti a zápachu, dobře rozpustný ve vodě. LSD (acid, trip, papírek, vitamín L) je obvykle prodáván ve

[34] MIOVSKÝ, Michal. „Konopné drogy“. In: KALINA, Kamil, ed. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 169. ISBN 80-86734-05-6.
[35] MIOVSKÝ, Michal. „Konopné drogy“. In: KALINA, Kamil, ed. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 169. ISBN 80-86734-05-6.

formě papírků napuštěných roztokem LSD, označovaných jako *trip,* blotter, o rozměrech asi 4x4 mm. Na povrchu bývají různé obrázky.“[36]

LSD bylo poprvé syntetizováno Albertem Hofmannem ve švýcarské farmaceutické společnosti Sandoz. Při náhodném kontaktu s touto látkou si Hofmann uvědomil její silné halucinogenní účinky a popsal změny ve vnímání, které zahrnovaly intenzivní barvy, vizuální halucinace a pocit hluboké introspekce. Později LSD získalo široké využití v psychologických experimentech a alternativní terapii.[37]

Účinky LSD se projevují již v nízkých dávkách, přičemž uživatelé často zažívají intenzivní vizuální halucinace, změny ve vnímání času a prostoru a pocit hluboké introspekce. Vizuální efekty LSD zahrnují kaleidoskopické vzory, změněné vnímání barev a vjem pohybujících se objektů. Fyzické projevy zahrnují rozšíření zornic, zvýšený krevní tlak, sucho v ústech a změny tělesné teploty.[38]

Vzhledem k jeho vysoké účinnosti a dlouhému trvání (obvykle 8–12 hodin) je užívání LSD spojeno s rizikem nepředvídatelných psychických reakcí, včetně tzv. „špatné cesty“ (bad trip), kdy mohou vystoupit silné úzkosti, paranoia či disociativní stavy. Bad trip je charakterizován intenzivními pocity úzkosti, paniky a psychotických epizod, které mohou trvat několik hodin. U některých jedinců může dojít k dlouhodobým následkům v podobě flashbacků – spontánních opakování halucinogenních zážitků i dlouho po užití drogy.[39]

Navzdory potenciálním rizikům je LSD předmětem výzkumu s cílem zjistit jeho možné terapeutické využití, zejména při léčbě depresí a posttraumatických stresových poruch. Současné výzkumy naznačují, že LSD by mohlo mít terapeutický potenciál při léčbě úzkostných poruch a depresí, zejména u pacientů s terminálním onemocněním, kde podporuje hluboké psychologické prožitky a zmírňuje strach ze smrti.[40]

2.4.2 Lysohlávky

Lysohlávky, běžně označované jako „magické houby“, jsou přírodní halucinogeny obsahující psychoaktivní látku psilocybin, která je v těle přeměněna na

[36] BEČKOVÁ, Ilona a VIŠŇOVSKÝ, Peter. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. s. 20. ISBN 80-7184-864-6.
[37] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 114. ISBN 978-80-271-3759-6.
[38] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 119. ISBN 978-80-271-3759-6.
[39] Tamtéž.
[40] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 114-115. ISBN 978-80-271-3759-6.

psilocin. Psilocybin působí na serotoninové receptory v mozku a ovlivňuje vnímání, myšlení a emoce. Uživatelé popisují zesílené smyslové vjemy, změněné vnímání času a prostoru a hluboké introspektivní zážitky.[41]

„U nás se můžeme setkat s *Psilocybe samilanceata* (Fr.) Quél. (Stro-phariaceae) – lysohlávkou kopinatou, která se vyskytuje sporadicky v trávě, při cestách a na pastvinách a s *Psilocybe bohemika* Šebek – lysohlávkou českou, která roste vzácně, při okrajích lesů, v údolí toků.“[42]

Historicky byly lysohlávky používány v různých kulturách při náboženských a spirituálních obřadech, protože jejich účinky často vyvolávají pocity mystické jednoty, změny vnímání reality a hluboké introspektivní zážitky. V tradičních šamanských praktikách byly tyto houby vnímány jako prostředek komunikace s duchovními silami. Jejich účinky využívali například původní obyvatelé Střední a Jižní Ameriky, kteří věřili, že jim umožňují nahlédnout do skrytých sfér existence.[43]

Účinky lysohlávek se liší v závislosti na druhu, dávce a individuální citlivosti uživatele. Mezi typické projevy patří změny v barevném vnímání, zkreslení tvarů a velikostí objektů, změny v myšlení a intenzivní emocionální prožitky. Psilocybinové houby ovlivňují nejen vizuální vnímání, ale také mohou vyvolat hluboké změny v emočním prožívání. Uživatelé často popisují euforii, pocit splynutí s přírodou nebo vesmírem, ale v některých případech může dojít i k úzkostem a paranoie.[44]

Přestože jsou obecně považovány za méně intenzivní než LSD, jejich užívání je spojeno s rizikem nepředvídatelných psychických reakcí a nelze je zcela vnímat jako bezrizikové. Negativní účinky mohou zahrnovat pocity dezorientace, paniky či tzv. „bad trip“, kdy uživatel zažívá silnou úzkost nebo psychotické epizody. V některých případech byly hlášeny i dlouhodobé následky, jako jsou flashbacky – spontánní návraty halucinogenních zážitků bez užití drogy.[45]

V současnosti se zvyšuje zájem o využití psilocybinu v klinickém výzkumu, zejména v terapii duševních poruch. Studie naznačují, že psilocybin může mít

---

[41] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 122. ISBN 978-80-271-3759-6.
[42] BEČKOVÁ, Ilona a VIŠŇOVSKÝ, Peter. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. s. 20. ISBN 80-7184-864-6.
[43] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 122. ISBN 978-80-271-3759-6.
[44] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 123. ISBN 978-80-271-3759-6.
[45] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 123. ISBN 978-80-271-3759-6.

terapeutický potenciál v léčbě depresí, posttraumatických stresových poruch a úzkostných stavů. Výzkumy probíhají především v oblasti asistované psychoterapie, kde je psilocybin využíván k prohloubení introspektivního procesu u pacientů.[46]

2.4.3 Konopné drogy

Konopné drogy, typicky reprezentované rostlinou Cannabis sativa (a také Cannabis indica), obsahují řadu psychoaktivních látek, z nichž nejvýznamnější je tetrahydrokanabinol (THC). Konopí je jednou z nejstarších psychoaktivních rostlin, která se využívá nejen pro své omamné účinky, ale také v tradiční medicíně a průmyslové výrobě. Historické důkazy naznačují, že konopí bylo používáno již před více než 5000 lety v různých kulturách po celém světě.[47]

Cannabis je jedinečný tím, že jeho účinky jsou v mnoha ohledech jemnější a postupnější ve srovnání s jinými halucinogeny, avšak přesto může vyvolávat změny vnímání, nálady a myšlení. Užívání konopí vede ke snížení úzkosti, zvýšení smyslových vjemů a pocitu euforie, ale při vyšších dávkách či citlivosti může dojít i k mírným halucinogenním účinkům, jako jsou zkreslené vjemy času a prostoru. Psychoaktivní účinky konopí jsou způsobeny především vazbou THC na kanabinoidní receptory v mozku, což ovlivňuje produkci neurotransmiterů, zejména serotoninu a dopaminu. V nižších dávkách vyvolává pocity uvolnění a změněného vnímání smyslových podnětů, zatímco vyšší dávky mohou způsobit dezorientaci, úzkost nebo paranoiu.[48]

Kromě THC obsahuje konopí i další kanabinoidy, například CBD, které mají spíše protizánětlivé a anxiolytické účinky a přispívají k terapeutickému potenciálu této rostliny. CBD (kanabidiol) se od THC liší tím, že nemá psychotropní účinky, ale vykazuje řadu pozitivních farmakologických vlastností, například analgetické, neuroprotektivní a anxiolytické účinky. Výzkumy naznačují, že CBD může pomoci při léčbě epilepsie, úzkostných poruch a některých neurodegenerativních onemocnění.[49]

V řadě zemí probíhá postupná legalizace či dekriminalizace konopí, což reflektuje rostoucí zájem o jeho medicínské využití. Ve státech, kde bylo konopí legalizováno, se

---

[46] DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. s. 122. ISBN 978-80-271-3759-6.
[47] MIOVSKÝ, Michal. „Konopné drogy“. In: KALINA, Kamil, ed. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 174. ISBN 80-86734-05-6.
[48] MIOVSKÝ, Michal. „Konopné drogy“. In: KALINA, Kamil, ed. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 175. ISBN 80-86734-05-6.
[49] MIOVSKÝ, Michal. „Konopné drogy“. In: KALINA, Kamil, ed. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 176. ISBN 80-86734-05-6.

sledují jak pozitivní dopady, například snížení trestné činnosti související s nelegálním obchodem s marihuanou, tak i potenciální rizika spojená s častějším užíváním, zejména u mladistvých.[50]

Avšak i přes tyto trendy zůstává konopí kontroverzním tématem, neboť jeho dlouhodobé užívání může být spojeno s rizikem psychických poruch, zejména u jedinců s predispozicí k duševním onemocněním. Při pravidelném užívání vysokých dávek THC se může objevit tzv. amotivační syndrom, který se vyznačuje sníženou motivací, apatií a problémy s koncentrací. U některých jedinců bylo také zaznamenáno zvýšené riziko rozvoje psychotických epizod nebo latentních duševních onemocnění.[51]

[50] MIOVSKÝ, Michal. „Konopné drogy". In: KALINA, Kamil, ed. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003, s. 176. ISBN 80-86734-05-6.
[51] MIOVSKÝ, Michal. Konopné drogy. Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. Monografie. KALINA, Kamil (ed.). Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. s. 177. ISBN 80-86734-05-6.

3 Závislost

Závislost představuje chronický stav, kdy jedinec nedokáže kontrolovat své užívání psychoaktivních látek, což má za následek negativní dopady na jeho fyzické a psychické zdraví, sociální vztahy a profesní život. Tento stav se vyznačuje nejen fyzickou, ale i psychickou potřebou dané látky a postupným narůstáním tolerance, což vede ke zvýšenému riziku závažných zdravotních a sociálních problémů.

Podle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10) je závislost definována jako soubor fyziologických, behaviorálních a kognitivních jevů, které se objevují při opakovaném užívání určité látky. „Centrální popisnou charakteristikou syndromu závislosti je touha (často silná, někdy přemáhající) brát psychotropní látky (které mohou, avšak nemusí být lékařsky předepsány), alkohol nebo tabák.“[52]

Je také důležité definovat fyzickou a psychickou závislost, jelikož každá z nich ovlivňuje jedince odlišným způsobem. Fyzická závislost nastává, když tělo přestane bez dané látky fungovat normálně a začne vykazovat abstinenční příznaky. Jak uvádí Národní zdravotnický informační portál: „Fyzická závislost je stav člověka, který opakovaně užívá nějakou psychoaktivní látku a pociťuje nepříjemné abstinenční příznaky, pokud ji přestane užívat. Je to dáno tím, že tzv. systém odměny v mozku si na psychoaktivní látku při opakovaném užívání zvykne, a žádá si stále vyšší dávku. Aby člověk dosáhl stejného pocitu uspokojení, jako na začátku užívání této látky, musí dávku postupně zvyšovat.“[53] Tato forma závislosti je tedy spojena s fyziologickými reakcemi těla.

Naopak psychická závislost se projevuje především na mentální úrovni. „Psychická závislost je závislost na psychoaktivní látce (nebo konkrétní činnosti). Jakmile člověk užije danou látku (nebo se začne věnovat konkrétní činnosti), pocítí příjemný pocit uspokojení. Má proto potřebu danou látku opakovaně užívat (nebo konkrétní činnost znovu vykonávat), aby si zajistil pohodu. [...] Psychicky závislý člověk má pocit, že bez této látky nebo činnosti již nezvládá každodenní život, a všechny ostatní potřeby a zájmy odsouvá do pozadí.“[54]

---

[52] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 17-18. ISBN 978-80-262-1357-4.
[53] NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. Fyzická závislost [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/5809.
[54] NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. Psychická závislost [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/5808.

Hlavními příznaky závislosti jsou silná touha užívat drogu, potíže při kontrole jejího užívání, odvykací příznaky při jejím vysazení a nárůst tolerance, který vyžaduje stále vyšší dávky látky k dosažení stejného účinku. Zanedbávání ostatních aktivit a pokračování v užívání navzdory škodlivým následkům jsou rovněž typickými projevy syndromu závislosti.[55] Ovšem „Zvláštností u klasifikace drogové závislosti je, že jako drogově závislý může být uznán i ten, u něhož se neprojevují známky tolerance ani abstinenční příznaky, jestliže vykazuje nutkavou potřebu užívat určitou látku (psychická závislost).“[56]

Drogy ovlivňují nejen fyzické, ale i psychické funkce a mohou měnit strukturu osobnosti. Uživatelé drog často postupně mění své hodnoty, dochází ke změnám jejich životních cílů a narušení mezilidských vztahů. Dlouhodobé užívání drog může vést k úzkostem, depresím, ztrátě sebedůvěry a narušení schopnosti racionálně rozhodovat. Škodlivý vliv drog se projevuje postupně, přičemž často bývá možné vyhnout se závažným následkům pouze za předpokladu včasné intervence a léčby.[57]

Vznik závislosti je také úzce spojen s reakcí jedince na stres a bolest. Užívání návykových látek může být často vnímáno jako snaha uniknout před nepříjemnými emocemi nebo těžkými životními situacemi. Tato strategie však dlouhodobě selhává, protože pouze dočasně tlumí příznaky stresu, aniž by řešila jejich příčinu. Tento mechanismus je obzvlášť nebezpečný, protože jedince může rychle zavést na cestu závislosti.[58] Závislost se tedy nevyvíjí okamžitě – jedná se o dlouhodobý proces, během kterého dochází k přizpůsobení mozku přítomnosti návykové látky. Představuje-li droga pro uživatele únik od stresu nebo způsob dosažení pocitu odměny, může se tento vzorec chování rychle upevnit a vést k závislosti.[59]

Sociologické přístupy k závislosti poukazují na to, že užívání drog je ovlivněno nejen individuálními faktory, ale také širším sociálním a kulturním prostředím. Například

---

[55] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 31-32. ISBN 978-80-7478-589-4.
[56] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 32. ISBN 978-80-7478-589-4.
[57] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 37-38. ISBN 978-80-7478-589-4.
[58] NEPUSTIL, Pavel a GEREGOVÁ, Markéta (ed.). *Bez podmínek: metody psychosociální podpory pro lidi užívající drogy*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. s. 27. ISBN 978-80-210-9667-7.
[59] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 29-30. ISBN 978-80-7478-589-4.

v některých subkulturách je užívání drog normalizováno a považováno za součást každodenního života, což může významně přispět k rozvoji závislosti.[60]

Léčba závislosti vyžaduje individuální přístup, který se liší v závislosti na typu návykové látky a míře závislosti. Například léčba závislosti na alkoholu se liší od léčby závislosti na opioidech, a to jak v metodách zvládání abstinenčních příznaků, tek v podpoře rodiny a sociálního okolí, která je klíčová v dlouhodobé psychoterapii.

3.1 Znaky závislosti

Mezi hlavní znaky závislosti patří:

- Zvýšená tolerance: Postupné zvyšování potřebných dávek k dosažení stejného účinku, což svědčí o adaptaci organismu na látku.
- Abstinenční příznaky: Fyzické a psychické symptomy, které se objevují při snížení nebo vysazení látky. Ty mohou zahrnovat úzkost, podrážděnost či další nepříjemné projevy. Typickými příklady jsou stavy při vysazení opiátů nebo alkoholu, které se vyznačují pocením, třesem, bolestmi svalů a nespavostí.[61]
- Psychická nutkavost (bažení): Silná touha a psychická potřeba látky, která převažuje nad kontrolou nad chováním. Bažení může být vyvoláno vnějšími podněty (například prostředím spojeným s užíváním látky) nebo vnitřními faktory, jako je stres či úzkost. Bažení se často pojí se zhoršeným sebekontrolním chováním a může vést k recidivě. Tento stav může být nebezpečný zejména ve stresových situacích, kdy je schopnost kontroly výrazně oslabena.[62]
- Zanedbávání běžných povinností: Zhoršení osobních, profesních či sociálních funkcí, kdy jedinec postupně ustupuje povinnostem a zájmům ve prospěch uspokojování potřeby látky.
- Opakované selhání při pokusech o ukončení užívání: Navzdory vědomí škodlivých následků se jedinec opakovaně nedokáže od látky distancovat. Toto selhání je často doprovázeno pocitem viny a frustrace, což dále posiluje

[60] NEPUSTIL, Pavel a GEREGOVÁ, Markéta (ed.). *Bez podmínek: metody psychosociální podpory pro lidi užívající drogy*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. s. 29. ISBN 978-80-210-9667-7.
[61] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 25. ISBN 978-80-262-1357-4.
[62] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 31. ISBN 978-80-7478-589-4.

závislostní chování a uzavírá jedince v bludném kruhu užívání. Tento cyklus je těžké přerušit bez odborné pomoci, zejména pokud je závislost dlouhodobě rozvinutá.[63]

Pro stanovení diagnózy závislosti je zásadní, aby se alespoň tři z těchto znaků objevily během jednoho roku. Závislost se dělí na tělesnou (fyzickou), která zahrnuje odvykací příznaky a potřebu pravidelného užívání látky k prevenci nepříjemných stavů, a psychickou, která se vyznačuje bažením a nutkavým chováním spojeným s látkou. Obě složky mohou existovat současně a vzájemně se ovlivňovat.[64]

3.2 Faktory vzniku závislosti

Vznik závislosti je výsledkem složité interakce řady faktorů, mezi něž patří:

- Biologické faktory: Genetická predispozice a individuální neurochemické vlastnosti mozku, které ovlivňují citlivost na psychoaktivní látky. Podle výzkumů může genetická dědičnost hrát významnou roli ve vývoji závislosti, přičemž studie dvojčat prokázaly, že dědičná predispozice k závislosti na alkoholu se vyskytuje u 51–65 % žen a až u 73 % mužů.[65] Někteří jedinci jsou tedy z genetických důvodů náchylnější k rozvoji závislosti. Genetické vlivy v kombinaci s neurofyziologickými charakteristikami mohou ovlivnit reakce organismu na psychoaktivní látky, například vyšší riziko metabolických poruch spojených s látkami, jako je kokain.[66]

- Psychologické faktory: Osobnostní rysy, způsoby zvládání stresu, traumatické zážitky či existující duševní poruchy (například deprese, úzkostné poruchy) mohou zvyšovat riziko závislosti. U mnoha osob s těmito rizikovými faktory se zároveň vyskytují další duševní poruchy, což zvyšuje pravděpodobnost vzniku závislostního chování. Přítomnost duševních chorob, jako jsou disociativní či

[63] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 23-25. ISBN 978-80-262-1357-4.
[64] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 32. ISBN 978-80-7478-589-4.
[65] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 101. ISBN 978-80-271-7178-1.
[66] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 102. ISBN 978-80-271-7178-1.

emočně nestabilní poruchy, výrazně zvyšuje riziko zneužívání psychoaktivních látek.[67]

- Sociální faktory: Rodinné prostředí, sociální tlak, dostupnost drog, socioekonomická situace a kulturní normy významně ovlivňují návykové chování. Dysfunkční rodina, subkultury podporující zneužívání návykových látek či absence sociální kontroly mohou vytvářet příznivé podmínky pro rozvoj závislosti.[68] Například jedinci žijící v prostředí s vyšší dostupností drog nebo v rodinách s problematickým užíváním mají zvýšené riziko vzniku závislosti. Sociální faktory zahrnují i vliv vrstevníků, migrační pohyby obyvatel či socioekonomický status, který může ovlivnit pravděpodobnost experimentování s psychoaktivními látkami.[69]

Každý z těchto faktorů může působit samostatně, ale častěji se setkáváme s jejich kombinací, která komplikuje prevenci a léčbu závislostí. Riziko zvyšuje zejména přítomnost více rizikových faktorů najednou, což často vede k rozvoji komplexního závislostního chování, které vyžaduje interdisciplinární přístup při řešení.[70] Etiologie drogové závislosti je komplexní proces, zahrnující vývojové, genetické a rodinné vlivy.[71]

3.3 Prevence závislosti

Prevence závislosti představuje klíčový prvek v boji proti negativním dopadům užívání návykových látek na jednotlivce, rodiny i celou společnost. Její úspěšnost závisí na systematickém a komplexním přístupu, který spojuje vzdělávací, zdravotní, sociální a komunitní strategie.

„Pojem prevence vychází z latinského *praeventus* – zákrok předem.“[72] Prevence se zaměřuje na ochranu před negativními jevy. Cílem prevence je nejen zabránit

---

[67] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 103. ISBN 978-80-271-7178-1.
[68] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 104. ISBN 978-80-271-7178-1.
[69] Tamtéž.
[70] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 105. ISBN 978-80-271-7178-1.
[71] ROTGERS, Frederick. *Léčba drogových závislostí*. Psyché. Praha: Grada Publishing, 1999. s. 102. ISBN 80-7169-836-9.
[72] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 78. ISBN 978-80-7478-589-4.

počátečnímu experimentování s drogami, ale také včas identifikovat rizikové chování a poskytnout adekvátní podporu těm, kteří jsou již ohroženi vznikem závislosti.[73]

Důležitou součástí prevence je podpora rodinných vztahů a budování důvěry mezi rodiči a dětmi. Rodiče by měli projevovat zájem o dění v životě dítěte a vytvořit prostor pro otevřenou komunikaci. Pokud dítě vnímá, že rodiče nemají čas nebo chuť naslouchat jeho problémům, postupně se začne uzavírat a vyhýbat sdílení osobních zážitků.[74]

Dle Nešpora rozlišujeme několik typů prevence podle amerických pramenů[75]:

- Všeobecná prevence – zaměřena na celou populaci, např. školní děti.
- Selektivní prevence – zaměřuje se na rizikové skupiny, např. děti s poruchami chování.
- Indikovaná prevence – míří na jednotlivce vykazující rané známky rizikového chování.
- Léčba – určena osobám již závislým na návykových látkách.
- Udržování stavu a prevence recidiv – zaměřena na stabilizované pacienty.

„Selektivní a indikovaná prevence jsou náročnější na čas, kvalifikaci i prostředky, protože vyžadují individuální přístup a pomoc s ohledem na specifické potřeby toho kterého jednotlivce.“[76] Strategie efektivní prevence by měla být komplexní a dlouhodobá, zaměřená na získání potřebných dovedností a zahrnovat spolupráci s rodinami a komunitou.[77]

3.3.1 Primární prevence

Primární prevence se zaměřuje na osvětu a vzdělávání celé populace s cílem minimalizovat riziko, že jedinci vůbec začnou s užíváním návykových látek. Klíčovými prvky primární prevence jsou:

---

[73] MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 78. ISBN 978-80-7478-589-4.
[74] NEŠPOR, Karel. *Vaše děti a návykové látky*. Praha: Portál, s.r.o, 2001. s. 14. ISBN 80-7178-515-6.
[75] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 219. ISBN 978-80-262-1357-4.
[76] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 219-220. ISBN 978-80-262-1357-4.
[77] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 220. ISBN 978-80-262-1357-4.

- Edukace a informační kampaně: Školní programy, workshopy a mediální kampaně, které informují o zdravotních, sociálních a ekonomických rizicích spojených s užíváním drog. Tyto programy by měly rozvíjet kritické myšlení a podporovat schopnost odolat sociálním tlakům.

- Podpora zdravého životního stylu: Iniciativy zaměřené na sport, volnočasové aktivity a posilování rodinných a komunitních vazeb, které přispívají k vytváření podpůrného prostředí a snižují atraktivitu experimentování s drogami.

- Spolupráce s médii: Aktivní spolupráce s tiskem, rozhlasem a televizí za účelem propagace pozitivních vzorů chování a snahy o odstraňování stigmatizace osob, které se potýkají s problémy závislosti.

Všeobecným příkladem prevence je školní protidrogová prevence jako součást učebních osnov. Tato prevence se zaměřuje na celou populaci, například žáky základních škol, s cílem snížit pravděpodobnost, že začnou experimentovat s drogami.[78]

Programy primární prevence by měly být věkově specifické, interaktivní a dlouhodobé, aby byly skutečně efektivní.[79]

3.3.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence je orientována na včasnou identifikaci a intervenci u jedinců, kteří již vykazují rané příznaky rizikového chování spojeného s užíváním návykových látek. Tato úroveň prevence zahrnuje:

- Screening a diagnostiku: Pravidelné vyhodnocování rizikových skupin v prostředí škol, pracovních míst nebo komunitních center, což umožňuje odhalit rané známky závislostního chování.

- Krátkodobé intervence: Individuální konzultace, poradenství a skupinové terapie, které pomáhají jedincům pochopit varovné signály, řešit stresové situace a najít alternativní způsoby, jak čelit tlaku či obtížím.

---

[78] MCGRATH, Yuko. *Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: přehled dostupných informací : nejnovější výzkumné poznatky*. Monografie. [Praha]: Úřad vlády České republiky, c2007. s. 15. ISBN 978-80-87041-16-1.

[79] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 221. ISBN 978-80-262-1357-4.

- Podpora rodiny a komunity: Zapojení rodinných příslušníků a blízkého okolí do preventivních programů, čímž se posiluje společenská síť podpory a zvyšuje se pravděpodobnost včasného odhalení a řešení problémů spojených s rizikovým užíváním drog.

Selektivní prevence se zaměřuje na skupiny osob, u nichž je zvýšené riziko vzniku závislosti. Příkladem jsou děti s poruchami chování nebo žáci z prostředí s vyšší mírou sociálního vyloučení.[80]

Sekundární prevence může být klíčová pro zabránění přechodu od experimentálního užívání k plné závislosti.[81]

3.3.3 Terciární prevence

Terciární prevence se zaměřuje na léčbu a rehabilitaci osob, u kterých již došlo k rozvoji závislosti. Tento přístup je klíčový pro minimalizaci dlouhodobých negativních dopadů závislosti a zahrnuje:

- Komplexní terapeutické programy: Kombinace farmakologické léčby, individuální a skupinové psychoterapie a sociální podpory, které pomáhají jedincům dosáhnout abstinence a obnovit normální životní funkce.

- Multidisciplinární přístup: Spolupráce odborníků z oblasti psychiatrie, psychologie, sociální práce a dalších oborů, což umožňuje vytvoření individuálního léčebného plánu přizpůsobeného specifickým potřebám každého pacienta.

- Rehabilitační programy a následná péče: Dlouhodobé programy zaměřené na reintegraci do společnosti, které zahrnují profesní rekvalifikaci, podporu při hledání zaměstnání a budování nových sociálních vazeb. Důležitá je také podpora od komunitních a sebe-pomocných skupin, které pomáhají předcházet relapsu a udržet dosažené zlepšení.

---

[80] MCGRATH, Yuko. *Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: přehled dostupných informací : nejnovější výzkumné poznatky*. Monografie. [Praha]: Úřad vlády České republiky, c2007. s. 15. ISBN 978-80-87041-16-1.

[81] NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. s. 222. ISBN 978-80-262-1357-4.

Indikovaná prevence se zaměřuje na jednotlivce vykazující rané příznaky závislostního chování. Její cílem je snížit konzumaci rizikových látek a omezit výskyt problémů spojených s jejich užíváním.[82]

Celkově lze říci, že prevence závislosti vyžaduje koordinaci mezi různými sektory společnosti a přizpůsobení intervencí konkrétním potřebám jednotlivých skupin obyvatelstva. Úspěšná implementace preventivních opatření může výrazně snížit výskyt závislosti a zmírnit její škodlivé dopady, čímž přispívá ke zlepšení kvality života nejen dotčených jedinců, ale i celé komunity.

[82] MCGRATH, Yuko. *Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: přehled dostupných informací : nejnovější výzkumné poznatky*. Monografie. [Praha]: Úřad vlády České republiky, c2007. s. 15. ISBN 978-80-87041-16-1.

4 Drogová kriminalita

Drogová kriminalita představuje složitý problém, který se dotýká nejen samotného trhu s drogami, ale i širšího společenského a právního rámce. Tato kapitola se věnuje analýze trestné činnosti spojené s drogami z několika úhlů pohledu – od obecných principů kriminality až po specifické projevy, které vyplývají z interakcí mezi užíváním drog a trestnými činy. Důraz je kladen na systematickou typologii, která umožňuje porozumět různým formám drogové kriminality, a na statistická data, která poskytují přehled o aktuálním rozsahu tohoto problému.

4.1 Kriminalita

Kriminalita, jakožto porušování právních norem, má hluboké kořeny v sociálních, ekonomických a kulturních faktorech. „Pojem je vymezen platným trestním právem, které stanoví, jaké protispolečenské chování se vzhledem ke své nebezpečnosti považuje za trestné činy, případně za další kategorie deliktů stíhaných soudními orgány.“[83]

Obecně lze definovat kriminalitu jako soubor jednání, která jsou společensky a právně postihovatelná, protože ohrožují pořádek, bezpečnost a důvěru v právní stát. Trestné činy se mohou projevovat v různých formách – od majetkových deliktů, přes násilné trestné činy až po organizovanou kriminalitu. V kontextu drogové problematiky je kriminalita dále komplikována, neboť se prolíná s nelegální ekonomikou, korupcí a organizovanými skupinami, které využívají nestability a socioekonomických slabin ke svým cílům.

„Kriminalitu (*z* lat. *Criminalis* – zločinný, crimen – zločin) můžeme definovat jako výskyt chování, které je v dané společnosti trestné. Jedná se o souhrn trestných činů, které se v konkrétní společnosti vyskytly a vyskytují. Jde o činy a chování sankcionovatelné podle trestního zákona, a to jak zjevné, tak latentní.“[84]

4.2 Drogová kriminalita

Drogová kriminalita je zvláštní kategorií trestné činnosti, která se vyznačuje nejen svou rozmanitostí, ale i vzájemnou provázaností s drogovým trhem. Tato problematika

---

[83] Encyklopedie sociálních věd. Kriminalita. [online]. 2021. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita.

[84] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 214. ISBN 978-80-271-7178-1

se nedá redukovat pouze na prodej a distribuci nelegálních látek; zahrnuje také široké spektrum trestných činů, jejichž motivací jsou účinky drog a následné důsledky závislosti.

Jak uvádí Polák a Tittlová, „Drogová kriminalita je definována jako protispolečenské konání, které naplňuje znaky následujících skupin trestných činů: psychofarmakologické trestné činy, kompulzivní trestné činy ekonomického charakteru, systematické trestné činy spojené s nelegálními trhy a porušování právních předpisů, systematické trestné činy, které mají charakter porušení protidrogové legislativy příslušného státu.“[85] Podle Štefunkové, je kriminalita související s drogami rozčleněna do čtyř základních kategorií: „psychofarmakologické, ekonomicky motivované, systémové a trestné činy porušující drogové zákony“.[86]

Drogová kriminalita je jedním z klíčových faktorů ovlivňujících bezpečnostní situaci v České republice. Podle zprávy NPC se kriminalita související s drogami stále více propojuje s organizovaným zločinem, což se projevuje rostoucím počtem případů velkokapacitní výroby drog, zejména metamfetaminu. Organizované skupiny operují nejen na území České republiky, ale mají i přeshraniční dosah, přičemž klíčovou roli hrají vietnamské kriminální sítě zapojené do výroby a distribuce pervitinu.[87]

4.2.1 Primární drogová kriminalita

Primární drogová kriminalita se soustředí na trestné činy jako výroba, pašování, distribuce a prodej nelegálních látek. Tyto aktivity jsou zpravidla prováděny ve vysoce organizovaných strukturách, které mohou operovat na lokální, národní i mezinárodní úrovni. Primární drogová kriminalita je často spojena s organizovaným zločinem a představuje základní pilíř nelegálního drogového trhu. Kromě přímého ekonomického zisku z prodeje drog má tato činnost také vliv na korupci, podkopávání právního státu a destabilizaci regionálních komunit.

V českém právním rámci je primární drogová kriminalita upravena v § 283–287 Trestního zákona (zákon č. 40/2009 Sb.), který se zaměřuje na trestné činy spojené s obchodováním, distribucí a výrobou omamných a psychotropních látek, jejich

---

[85] POLÁK, Peter a Marcela TITTLOVÁ. *Kompendium kriminológie*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024. s. 64. ISBN 978-80-571-0694-4.

[86] ŠTEFUNKOVÁ, Mária. Drogy a kriminalita – jaký je mezi nimi vztah? Adiktologie [online]. 2011, roč. 11, č. 3, s. 160. Dostupné z: http://199757.w57.wedos.ws/wp-content/uploads/2018/09/2011_3_Stefunkova_Drogy-a-kriminalita.pdf

[87] NPC. Drogová kriminalita v České republice – Bulletin 03/2023 [online]. Národní protidrogová centrála, 2023 [cit. 2025-02-19]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/drugs-forensics-bulletin-narodni-protidrogove-centraly.aspx

zneužíváním a s ním souvisejícími trestnými činy. Jedná zejména o následující skutkové podstaty:

- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (§ 283),
- přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů (§ 284),
- nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamné a psychotropní látky (§ 285),
- výroba a držení předmětů k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek a jedů (§ 286),
- šíření toxikomanie (§ 287), pokud pachatel svádí jinou osobu ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ji v tom podporuje anebo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří.[88]

V širším smyslu se pod pojem primární drogové kriminality řadí trestné činy, které postihují nakládání s nelegálními drogami. Tato skupina trestných činů v podstatě splývá se skupinou trestných činů, které Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) označuje jako „trestné činy porušování drogových zákonů“.[89]

4.3 Statistiky drogové kriminality

Drogová kriminalita představuje dlouhodobě sledovaný fenomén v České republice. Statistiky za rok 2024 ukazují počet trestných činů souvisejících s nedovolenou výrobou, držením, distribucí a užíváním omamných a psychotropních látek. Tato kapitola se zaměřuje na klíčové ukazatele této kriminality na základě dat zveřejněných Policií ČR.[90]

4.3.1 Celkový přehled drogové kriminality

Podle dostupných statistik bylo v roce 2024 v České republice registrováno 2 999 případů nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami.[91]

---

[88] ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. [online]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40.

[89] ŠTEFUNKOVÁ, Mária. Drogy a kriminalita – jaký je mezi nimi vztah? Adiktologie [online]. 2011, roč. 11, č. 3, s. 156–164. Dostupné z: http://199757.w57.wedos.ws/wp-content/uploads/2018/09/2011_3_Stefunkova_Drogy-a-kriminalita.pdf

[90] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx

[91] Tamtéž.

Z těchto případů bylo 2 302 objasněných, což představuje objasněnost 76,76 %. Další klíčové trestné činy spojené s drogami zahrnují:

- 1 021 případů přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů.[92]
- 88 případů výroby a držení předmětů k nedovolené výrobě omamných a psychotropních látek.[93]
- 98 případů nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamné a psychotropní látky.[94]

Zároveň bylo evidováno 7 801 případů ohrožení pod vlivem návykové látky nebo opilosti, z nichž 7 286 bylo objasněných, což odpovídá objasněnosti 93,4 %.[95]

4.3.2 Sociodemografické charakteristiky pachatelů

Drogové trestné činy nejsou rovnoměrně rozloženy mezi různé sociodemografické skupiny. Statistiky ukazují, že:

- 1246 pachatelů (41,5 %) byli recidivisté s opakovaným trestním rejstříkem.[96]
- 201 pachatelů (6,7 %) byli cizinci.[97]
- 31 případů bylo spácháno nezletilými (1-14 let),[98]
- 112 případů mladistvými (15-17 let).[99]

4.3.3 Regionální rozdíly v drogové kriminalitě

Nejvyšší počet registrovaných trestných činů souvisejících s drogami byl zaznamenán v:

- Hlavním městě Praze

[92] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx
[93] Tamtéž.
[94] Tamtéž.
[95] Tamtéž.
[96] Tamtéž.
[97] Tamtéž.
[98] Tamtéž.
[99] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx

- Středočeském kraji
- Moravskoslezském kraji
- Ústeckém kraji

Tyto regiony dlouhodobě vykazují nejvyšší koncentraci drogové kriminality, což lze přisoudit hustě osídleným oblastem a většímu výskytu rizikových faktorů, jako je sociální vyloučení a výskyt nelegálních drogových trhů.[100]

Statistiky ukazují, že drogová kriminalita v roce 2024 zůstává vážným problémem, přičemž dochází k vysoké objasněnosti případů. Regionální rozdíly výrazně ovlivňují rozložení drogové kriminality, přičemž nejzatíženější jsou velké městské aglomerace.[101]

[100] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx
[101] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx

5 Sekundární drogová kriminalita

Sekundární drogová kriminalita je charakterizována trestnými činy, které nejsou přímo zaměřeny na obchod s drogami, ale vyplývají z užívání těchto látek. Typicky se jedná o činy spáchané uživateli drog, kteří se snaží získat finanční prostředky na pokrytí nákladů spojených s jejich závislostí. Tato kriminalita se stává expresí problémů, které jsou neoddělitelně spjaty se závislostí a sociální marginalizací jedinců, jež se dostávají do pasti drogového užívání. Podle Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) není rozsah sekundární drogové kriminality v České republice přesně znám, nicméně dostupné odhady naznačují, že tento typ kriminality tvoří značný podíl na celkové trestné činnosti.[102]

Sekundární drogovou kriminalitu lze definovat jako „trestné činy (zpravidla majetkové a násilné povahy), jež jsou způsobeny v souvislosti s užíváním návykových látek, zejména pod jejich vlivem nebo v souvislosti s potřebou obstarání si finančních prostředků na drogy (případně zabezpečení dalších potřeb uživatelů návykových látek)“. Dále se jedná o trestné činy, které „nezahrnují přímo nakládání s nelegální drogou“, ale mohou být klasifikovány jako „jakákoli jiná trestná činnost“.[103]

Mezi tyto trestné činy patří zejména majetkové delikty, loupeže, drobné krádeže či podvody, které mohou mít za následek nejen osobní újmu, ale i širší negativní dopady na bezpečnost a sociální stabilitu v komunitách. Sekundární drogová kriminalita tak ilustruje, jak závislost a negativní psychofarmakologické účinky drog mohou přímo ovlivnit chování jedince a vést ke komplexním společenským problémům.

5.1 Typy sekundární drogové kriminality

Sekundární drogová kriminalita zahrnuje široké spektrum trestné činnosti, která vzniká v důsledku užívání drog, nikoli jejich distribuce či výroby. Projevuje se řadou trestných činů, jejichž motivací je zajištění finančních prostředků či uspokojení jiných potřeb vzniklých v důsledku závislosti.

V odborné literatuře existuje několik modelů klasifikace této kriminality. Gabrhelíková uvádí, že klíčovým faktorem pro definování této kriminality je primární

[102] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2025-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

[103] SANANIM. Sekundární drogová kriminalita [online]. 2022. Dostupné z: https://www.sananim.cz/res/archive/004/000486.pdf?seek=1673614914

vztah mezi užíváním drog a trestnou činností. Předpokládá, že uživatelé návykových látek jsou do trestné činnosti zapojeni především v důsledku socioekonomických faktorů, přičemž klíčovým motivem bývá získání finančních prostředků na nákup drog.[104]

Konceptuální model trestné činnosti související s drogami dle EMCDDA (2007), trestnou činnost související s drogami kategorizuje do čtyř specifických typů:

1. Psychofarmakologicky podmíněná trestná činnost
2. Ekonomicky motivovaná trestná činnost
3. Systémová trestná činnost
4. Trestná činnost porušující protidrogovou legislativu.[105]

Toto čtyřčlenné rozdělení umožňuje komplexní pohled na různé aspekty drogové kriminality a poskytuje základ pro analýzu jednotlivých forem sekundární drogové kriminality, jejich specifik a vzájemných souvislostí.

5.1.1 Psychofarmakologicky podmíněná trestná činnost

„Do psychofarmakologicky podmíněné trestné činnosti řadíme trestné činny, které jsou spáchány jako důsledek akutních nebo chronických účinků návykových látek."[106] Užívání psychoaktivních látek může vést ke zvýšené agresivitě, impulzivnímu chování nebo snížené schopnosti kontrolovat své jednání. Významnou roli zde hraje také kognitivní narušení a emoční nestabilita, které vedou k poruchám úsudku a zvyšují pravděpodobnost páchání násilných činů.[107]

Mezi nejčastější projevy patří fyzické napadení, výtržnictví a domácí násilí, přičemž tento typ kriminality je nejčastěji spojován s alkoholem, stimulanty (pervitin, kokain) a některými halucinogeny jejichž účinky mohou vést k nepředvídatelnému a agresivnímu chování.[108]

Podle Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP) patří do této kategorie trestné činy spáchané pod vlivem psychoaktivních látek, které jsou důsledkem jejich akutního nebo chronického užívání. Zatímco u alkoholu je tento typ kriminality

---

[104] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 572. ISBN 978-80-247-9791-5.
[105] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 570. ISBN 978-80-247-9791-5.
[106] Tamtéž.
[107] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 572. ISBN 978-80-247-9791-5.
[108] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 570. ISBN 978-80-247-9791-5.

dlouhodobě zdokumentován, u nelegálních drog se projevuje především u stimulantů, které mohou vést k nekontrolovaným projevům agresivity. Naopak u konopí a opiátů se psychofarmakologicky podmíněné trestné činy objevují méně často, přičemž se častěji vztahují k abstinenčnímu syndromu než k akutní intoxikaci pachatele.[109]

Dále je třeba zohlednit i skutečnost, že v této kategorii kriminality nejsou pouze trestné činy páchané osobami pod vlivem drog, ale také ty, kde je oběť v důsledku užívání psychoaktivních látek méně ostražitá, čímž se zvyšuje pravděpodobnost, že se stane terčem trestné činnosti.[110]

5.1.2 Ekonomicky motivovaná trestná činnost

„Ekonomicky motivovaná trestná činnost je typ trestné činnosti, u které vycházíme z předpokladu, že užívání návykových látek je natolik finančně náročné, že může vést k páchání trestné činnosti za účelem financování vlastní drogové závislosti."[111]

Uživatelé drog, kteří nejsou schopni zajistit si legální příjmy, se uchylují k majetkové trestné činnosti, jako jsou krádeže, loupeže nebo podvody. V některých případech dochází i k prostituci nebo jiným formám výměnného obchodu za drogy.[112]

Ekonomicky motivovaná trestná činnost je považována za klíčovou součást sekundární drogové kriminality, přičemž její snížení je často měřítkem úspěchu opatření zaměřených na uživatele drog.[113]

Do této kategorie spadají nejen klasické majetkové trestné činy, ale také další formy kriminality spojené se získáváním prostředků na drogy. Kromě krádeží, podvodů a loupeží sem patří i prodej drog, prostituce (pokud je kriminalizována), falšování lékařských předpisů a vykrádání lékáren s cílem získat náhradu za nelegální produkty.

---

[109] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf

[110] Tamtéž.

[111] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 570. ISBN 978-80-247-9791-5.

[112] Tamtéž.

[113] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

Trestné činy tohoto typu však nespáchají výhradně osoby závislé na drogách, ale i ti, jejichž potřeba užívat drogy vyžaduje dodatečné nelegální příjmy.[114]

5.1.3 Systémová trestná činnost

„Jde o násilné trestné činy páchané v rámci fungování trhů s nelegálními návykovými látkami, jež vychází z principu nezákonné povahy trhu (spory o území, trestání za podvody, vymáhání dluhů apod.).“[115]

Systémovou trestnou činnost lze definovat jako trestné činy spáchané v rámci fungování nezákonných drogových trhů, které jsou součástí procesu nelegální nabídky, distribuce a užívání drog[116]

Tento typ kriminality je úzce spojen s prohibicí drog a pramení z nelegální povahy trhu charakterizovaného vysokými zisky, přičemž účastníci se neřídí standardními ekonomickými pravidly, ale často uplatňují násilí a jiné formy nátlaku. Míra systémové kriminality je pravděpodobně ovlivněna dynamikou jednotlivých drogových trhů a regulací v dané zemi.[117]

Mezi typické projevy systémové kriminality patří nejen násilné konflikty mezi organizovanými skupinami o kontrolu nad územím, ale také tresty za podvody, vymáhání dluhů či střety s policií. V některých zemích s problematickým právním prostředím může systémová trestná činnost zahrnovat také korupci nebo dokonce zločiny proti lidskosti páchané drogovými kartely.[118]

V českém prostředí je tento typ kriminality spojen zejména s organizovanými skupinami operujícími v oblasti výroby pervitinu a pěstování konopí, přičemž významnou roli zde hrají vietnamské kriminální organizace.

---

[114] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

[115] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami”. In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 571. ISBN 978-80-247-9791-5.

[116] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

[117] Tamtéž.

[118] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

5.1.4 Trestná činnost porušující protidrogovou legislativu

„Zpravidla jde o trestné činy držení, přechovávání, pěstování, výroby, dovozu návykových látek a obchodování s návykovými látkami, výroby a obchodu s prekurzory, do této kategorie řadíme také trestný čin řízení pod vlivem návykových látek.“[119]

Tato trestná činnost tedy zahrnuje všechny trestné činy spojené s držbou, užíváním a nelegálním nakládáním s drogami. Vymezení kriminality související s drogami se rozšířilo o trestné činy spáchané porušováním protidrogové legislativy a dalších právních předpisů. Oproti jiným kategoriím drogové kriminality zde neexistuje přímý vztah mezi užíváním drog a pácháním trestné činnosti, ale souvislost je dána výhradně zákonnou definicí těchto deliktů.[120] V některých zemích dochází k dekriminalizaci drogových přestupků, což může měnit charakter tohoto typu kriminality a vést ke snížení zatížení soudního systému.

Podstata těchto trestných činů spočívá v porušování zákazů určitých forem zacházení se stanoveným souborem psychoaktivních látek. Do této skupiny tedy patří trestné činy postihující užívání drog, jejich přechovávání, pěstování, výrobu, dovoz a obchodování s nimi. Dále sem lze zařadit související trestné činy, jako je nedovolená výroba a obchod s prekurzory drog, praní špinavých peněz či řízení pod vlivem návykových látek.[121]

5.2 Dopady sekundární drogové kriminality

Sekundární drogová kriminalita ovlivňuje společnost na několika úrovních. Její dopady jsou patrné nejen v přímých ekonomických ztrátách, ale i v dlouhodobých sociálních a zdravotních komplikacích.

Důsledky sekundární drogové kriminality jsou rozsáhlé a ovlivňují nejen samotné uživatele drog, ale i jejich rodiny, komunitu a celou společnost. Studie potvrzují, že

---

[119] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami”. In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 571. ISBN 978-80-247-9791-5.

[120] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

[121] INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

v oblastech s vysokou mírou drogové kriminality dochází k nárůstu násilných trestných činů, zhoršení bezpečnostní situace a vyšší míře recidivy.[122]

Dynamický model vztahu mezi užíváním drog a pácháním trestné činnosti ukazuje, že riziko zapojení do kriminality se zvyšuje v případech, kdy uživatel drog není schopen udržet si stabilní životní podmínky a pravidelný příjem. Tento model zároveň potvrzuje, že čím delší je doba užívání drog, tím vyšší je pravděpodobnost páchání sekundární kriminality.[123]

5.2.1 Ekonomické

Sekundární drogová kriminalita má významné ekonomické důsledky, které se projevují jak ve veřejném, tak v soukromém sektoru. Podle odhadů Českého statistického úřadu (ČSÚ) dosáhl v roce 2020 trh s nelegálními drogami v České republice hodnoty 13,4 miliardy Kč, z čehož 9,4 miliardy Kč utratili uživatelé za nákup drog a zbývající 4 miliardy Kč představovalo samozásobení.[124]

Tento nelegální trh generoval přidanou hodnotu ve výši 9,2 miliardy Kč, což odpovídá přibližně 1,5 promile celkového HDP České republiky v roce 2020.[125]

Sekundární drogová kriminalita zatěžuje veřejné rozpočty rostoucími náklady na policii, soudy, vězeňství i sociální a zdravotnické programy pro závislé. Tento tlak může omezit investice do školství, infrastruktury či prevence kriminality.

Soukromý sektor čelí finančním škodám způsobeným majetkovou trestnou činností a poklesem důvěry investorů. Firmy v oblastech s vysokou mírou drogové kriminality se potýkají s vyššími náklady na zabezpečení, což snižuje jejich ekonomickou stabilitu a investiční atraktivitu regionu.

Dlouhodobě má sekundární drogová kriminalita negativní dopady i na regionální ekonomiku. V postižených oblastech klesá hodnota nemovitostí, dochází k odlivu kvalifikované pracovní síly a zhoršení zaměstnanosti, což prohlubuje sociální nerovnosti

---

[122] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 572. ISBN 978-80-247-9791-5.
[123] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 573. ISBN 978-80-247-9791-5.
[124] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Drogy a ekonomika [online]. Statistika & My, 2023 [cit. datum přístupu]. Dostupné z: https://statistikaamy.csu.gov.cz/drogy-a-ekonomika
[125] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Drogy a ekonomika [online]. Statistika & My, 2023 [cit. datum přístupu]. Dostupné z: https://statistikaamy.csu.gov.cz/drogy-a-ekonomika

a zvyšuje míru chudoby. Tím se z ní stává nejen bezpečnostní a zdravotní problém, ale i významná ekonomická zátěž pro celou společnost.

5.2.2 Sociální

Sekundární drogová kriminalita neovlivňuje pouze jednotlivce, kteří se na ní podílejí, ale také širší společnost. Jedním z nejvýraznějších dopadů je rozpad sociálních vazeb, ke kterému dochází v důsledku opakovaného páchání trestné činnosti a jejího negativního vlivu na mezilidské vztahy. Společnosti postižené vysokou mírou kriminality se potýkají s narušením důvěry mezi obyvateli, což vede k pocitu izolace a omezené spolupráci v komunitách. Lidé žijící v takových oblastech se často obávají zapojit do společenských aktivit a mohou se stávat obětí stigmatizace, ať už jako uživatelé drog nebo jako oběti kriminality. V oblastech s vysokou mírou trestné činnosti související s drogami tedy dochází k nárůstu strachu a změnám v každodenním chování. Obyvatelé se například mohou vyhýbat určitým místům nebo omezit svůj pohyb po setmění.

Zvláště silně se tyto dopady projevují v rodinném prostředí, kde drogová závislost jednoho člena narušuje stabilitu a fungování celého rodinného systému. Jak uvádí Barnardová, rodiče často čelí konfliktu mezi snahou ochránit dítě s drogovým problémem a potřebou udržet stabilitu rodiny jako celku. V mnoha případech matky chrání své děti s drogovou závislostí před hněvem otců, což vede k napětí mezi partnery a ke konfliktům v domácnosti. Otcové naopak často pociťují frustraci a distancují se od situace, protože nejsou schopni účinně řešit vzniklé problémy.[126] V důsledku toho může dojít k narušení tradičních rodinných rolí a ke změně dynamiky vztahů mezi členy domácnosti.

Závislost na drogách a s ní spojená kriminalita často vedou k rozpadu rodin, oslabování mezilidských vztahů a celkovému vyčerpání rodinného zázemí. Dlouhodobé soužití s drogově závislým členem rodiny vede k emočnímu i finančnímu vyčerpání. Rodinní příslušníci se ocitají v cyklu zoufalství, vzteku a naděje, že se situace zlepší, což může vést k odcizení mezi jednotlivými členy rodiny. Sourozenci závislých osob se mnohdy cítí opomíjeni, protože pozornost rodičů je upřena na problémového jedince.[127]

Jak zdůrazňují Fischer a Škoda, sociální důsledky drogové závislosti se neomezují pouze na bezprostřední rodinný okruh, ale mají širší dopady na celou komunitu. Závislí jedinci čelí silnější stigmatizaci než například osoby trpící alkoholismem, což je často

[126] BARNARD, Marina. *Drogová závislost a rodina*. Praha: Triton, 2011. s. 48. ISBN 978-80-7387-386-8.
[127] BARNARD, Marina. *Drogová závislost a rodina*. Praha: Triton, 2011. s. 61. ISBN 978-80-7387-386-8.

spojeno s vyloučením ze společnosti a obtížemi při hledání zaměstnání či sociální integrace.[128] Tento fenomén vede k dalšímu sociálnímu úpadku a zvyšuje pravděpodobnost recidivy.

Děti vyrůstající v prostředí drogové závislosti čelí zvýšenému riziku sociálního vyloučení a mohou mít omezené vzdělávací příležitosti, což zvyšuje pravděpodobnost, že se samy v budoucnu zapojí do kriminální činnosti. Barnardová zmiňuje, že v rodinách s drogově závislým dítětem často dochází k zanedbávání jeho sourozenců, kteří postrádají pozornost rodičů. Tento stav může vést k jejich vlastnímu sociálnímu selhání nebo k pozdějším problémům s užíváním návykových látek.[129]

Rodiny, které se snaží podporovat své blízké bojující se závislostí, často čelí finančním problémům a psychickému vyčerpání, což může vést k dalším sociálním komplikacím. Neustálé řešení krizových situací spojených s užíváním drog může vést k destabilizaci celé rodiny.

Rodina je v takových případech vystavena neustálým krizím, které vyčerpávají její schopnost fungovat jako stabilní sociální jednotka.[130] Jedním z klíčových sociálních důsledků závislosti také vznik subkultur drogově závislých, jejichž členové sdílejí společné vzorce chování a normy. Tento jev komplikuje snahu o jejich resocializaci a zvyšuje riziko opětovného zapojení do trestné činnosti.[131]

Narušené rodinné prostředí pak často zvyšuje riziko recidivy a dalšího zapojení členů do kriminálního jednání.

5.2.3 Zdravotní

Zdravotní důsledky sekundární drogové kriminality jsou rozmanité a zahrnují jak fyzické, tak psychické aspekty. Mezi nejvýznamnější negativní zdravotní dopady rizikového užívání nelegálních drog patří infekční nemoci, spojené zejména s injekčním

---

[128] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 135. ISBN 978-80-271-7178-1.
[129] BARNARD, Marina. *Drogová závislost a rodina*. Praha: Triton, 2011. s. 48. ISBN 978-80-7387-386-8.
[130] BARNARD, Marina. *Drogová závislost a rodina*. Praha: Triton, 2011. s. 61. ISBN 978-80-7387-386-8.
[131] ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů; 3., rozšířené a aktualizované vydání*. Grada, 2024. s. 135. ISBN 978-80-271-7178-1.

užíváním drog, a předávkování drogami, a to jak nefatální, tak fatální (úmrtí v důsledku předávkování).[132]

Sekundární drogová kriminalita přináší vážné zdravotní důsledky, zejména v souvislosti s násilnými trestnými činy. Osoby zapojené do této kriminality, ať už jako pachatelé nebo oběti, často čelí zraněním, trvalému zdravotnímu postižení či dokonce úmrtí, což výrazně zatěžuje zdravotnický systém.

Kromě fyzických dopadů se projevují i psychické následky, včetně stresu, traumatu, depresí či posttraumatické stresové poruchy. Tyto problémy vedou ke zhoršení sociálního fungování a zvyšují riziko recidivy. Omezený přístup ke zdravotní péči v oblastech s vysokou mírou drogové kriminality dále prohlubuje zdravotní rizika. Strach z kriminalizace nebo stigmatizace často vede uživatele drog k odkládání lékařské pomoci, což zhoršuje jejich zdravotní stav.

Nelegální užívání drog tedy zvyšuje riziko přenosu infekčních nemocí, zejména mezi injekčními uživateli. Nedostatečná dostupnost preventivních programů, jako jsou výměnné programy jehel nebo testování na infekční choroby, přispívá k šíření hepatitidy C, HIV a dalších onemocnění. Sekundární drogová kriminalita tak nepředstavuje jen bezpečnostní hrozbu, ale i významný problém pro veřejné zdraví.

5.3 Statistiky sekundární drogové kriminality

Sekundární drogová kriminalita zahrnuje trestnou činnost páchanou za účelem získání finančních prostředků na drogy nebo v souvislosti s jejich užíváním. Tento typ kriminality se projevuje především v oblasti majetkové, násilné a organizované kriminality. Podle nejnovějších údajů Policie ČR z roku 2024 zůstává sekundární drogová kriminalita významným problémem, přičemž tvoří podstatnou část celkové kriminality související s užíváním drog.[133] Je důležité zdůraznit, že sekundární drogovou kriminalitu lze identifikovat pouze u objasněných trestných činů, kde je znám pachatel. Pouze

[132] NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI. Zpráva o nelegálních drogách v ČR 2024 [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2024 [cit. 2025-02-25]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/35669/1333/Zpráva%20o%20nelegálních%20drogách%20v%20ČR%202024_web241107.pdf

[133] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx

v těchto případech může Policie ČR zjistit motiv jednání pachatele, například že trestný čin byl spáchán za účelem získání finančních prostředků na drogy.

5.3.1 Majetková kriminalita spojená s užíváním drog

Mezi nejčastější trestné činy spojené se sekundární drogovou kriminalitou patří krádeže, vloupání a podvody. V roce 2024 bylo v České republice registrováno 94 226 případů majetkové trestné činnosti, což tvoří 51,9 % z celkové kriminality.[134] Velkou část těchto skutků páchají osoby závislé na drogách, které krádežemi financují svou závislost. Zejména vloupání do bytů, motorových vozidel a krádeže v obchodech jsou spojovány s drogově závislými pachateli.[135]

5.3.2 Násilná trestná činnost související s drogami

Drogově závislé osoby se také podílejí na násilné kriminalitě, která zahrnuje loupeže, ublížení na zdraví a domácí násilí. V roce 2024 bylo v souvislosti s užíváním drog spácháno 4 300 případů násilné trestné činnosti, přičemž 29 % těchto skutků bylo spojeno s drogami jako hlavním motivačním faktorem.[136] Z objasněných případů loupeží bylo zjištěno, že 6 % pachatelů jednalo pod vlivem drog a 33 % byli recidivisté.[137] U trestného činu úmyslného ublížení na zdraví bylo 55 pachatelů pod vlivem drog a 40 pachatelů bylo recidivistů.[138]

5.3.3 Recidiva a sekundární drogová kriminalita

Recidiva mezi pachateli trestné činnosti spojené s drogami zůstává významným problémem. Podle Vězeňské služby ČR bylo v roce 2023 přibližně 58 % vězňů odsouzených za trestné činy spojené s drogami již dříve trestáno.[139] Tento trend ukazuje na význam prevence a resocializačních programů jako klíčových opatření v boji proti drogové kriminalitě.

---

[134] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx
[135] Tamtéž.
[136] Tamtéž.
[137] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Měsíční statistiky kriminality – Česká republika. Prosinec 2024. Interní statistiky PČR.
[138] Tamtéž.
[139] VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2023 [online]. Praha: Vězeňská služba ČR, 2024. Dostupné z: https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby.

5.3.4 Dlouhodobé trendy v sekundární drogové kriminalitě

Analýza trendů za posledních deset let ukazuje, že sekundární drogová kriminalita zůstává stabilní, avšak v některých oblastech se objevují alarmující tendence. Od roku 2015 se podíl drogově závislých osob mezi pachateli majetkové kriminality zvýšil z 24% na 33 % v roce 2024.[140] Tento nárůst naznačuje, že přístup zaměřený na léčbu závislostí a sociální reintegraci těchto osob může být klíčový v boji proti tomuto typu kriminality.

5.3.5 Dopady sekundární drogové kriminality na společnost

Sekundární drogová kriminalita má výrazné ekonomické a sociální dopady. Vedle finančních ztrát způsobených majetkovou trestnou činností se zvyšují také náklady na soudní systém, vězeňství a léčebné programy. Policie ČR v roce 2024 evidovala nárůst výdajů na opatření související s drogovou trestnou činností o 10,5 % oproti předchozímu roku, což představuje zátěž pro státní rozpočet.[141]

Statistiky ukazují, že sekundární drogová kriminalita tvoří významnou část trestné činnosti v České republice. Zatímco počet případů primární drogové kriminality související s výrobou a distribucí drog zůstává relativně stabilní, sekundární drogová kriminalita v podobě majetkových a násilných trestných činů vykazuje dlouhodobě vzrůstající tendenci. Tento vývoj podtrhuje nutnost nejen represivních opatření, ale také důrazu na prevenci, léčbu závislostí a programy na snižování recidivy.

[140] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx
[141] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistické přehledy kriminality za rok 2024 [online]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2024.aspx

6 Prevence sekundární drogové kriminality

Prevence sekundární drogové kriminality je klíčovým pilířem celkového boje proti negativním dopadům drogové závislosti na společnost. Vzhledem k tomu, že sekundární drogová kriminalita často souvisí s širšími sociálními a ekonomickými faktory, prevence musí být komplexní a zaměřená na více úrovní – od prevence užívání drog až po resocializaci osob po výkonu trestu.[142]

Efektivní prevence tedy musí zahrnovat široké spektrum opatření, která zahrnují primární osvětu, včasné intervence i rehabilitační programy. Prevence užívání drog nemůže být postavena pouze na negativním vymezování rizik, ale musí zahrnovat i podporu ochranných faktorů, jako je posilování sociální soudržnosti, sebevědomí a pozitivních vzorců chování.[143]

6.1 Primární prevence

Primární prevence se zaměřuje na zamezení vzniku drogové závislosti a tím i kriminality, která s ní souvisí. K dosažení tohoto cíle je nezbytné působit na širokou populaci, zejména na děti a mladistvé, kteří jsou nejzranitelnější skupinou z hlediska experimentování s návykovými látkami. Klíčovým faktorem je zaměření prevence na formativní období života, tedy na děti, dospívající a jejich bezprostřední sociální prostředí, jako je rodina, škola a vrstevníci.[144]

Preventivní programy by měly být cílené zejména na rizikové skupiny, mezi které patří děti z nefunkčních rodin, děti se školní neúspěšností a mladiství, kteří již mají zkušenost s delikventním chováním.[145]

Jedním z hlavních nástrojů je systematická osvěta, která se realizuje prostřednictvím školních a komunitních programů. Tyto programy by měly informovat o rizicích spojených s užíváním drog a jejich dlouhodobých důsledcích. Důležité je nejen

---

[142] MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. s. 265. ISBN 80-7178-771-X.
[143] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 275. ISBN 80-86734-05-6.
[144] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 278. ISBN 80-86734-05-6.
[145] MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. s. 267. ISBN 80-7178-771-X.

předávání faktických informací, ale také rozvoj sociálních dovedností, které pomáhají mladým lidem čelit tlakům vrstevníků a učit se zdravým strategiím zvládání stresu.

Vedle edukace hraje významnou roli podpora zdravého životního stylu. Jak uvádí Kalina a Bém, prevence by neměla být založena pouze na jednorázových kampaních, ale měla by zahrnovat dlouhodobé aktivity zaměřené na osobnostní rozvoj, volnočasové aktivity a komunitní iniciativy.[146] Zvláště efektivní jsou programy kombinující sportovní a kulturní aktivity s prevencí kriminality, které umožňují mladistvým budovat pozitivní sociální vazby a získávat pocit sounáležitosti.[147] Děti a dospívající, kteří mají přístup k těmto alternativám, se méně často uchylují k experimentování s drogami jako prostředku úniku z nepříznivé situace.

Důležitým prvkem primární prevence je také zapojení rodiny a komunit. Právě rodinné prostředí je klíčovým faktorem ovlivňujícím rozhodování mladých lidí o užívání drog. Důležitá je proto podpora rodičovských dovedností, komunikace a vytváření stabilního zázemí.[148] Podle Matouška a Kroftové jsou efektivní i programy zaměřené na rodiče dětí z rizikových skupin, které jim pomáhají rozpoznat varovné signály a lépe zvládat výchovné problémy.[149]

Silné rodinné vazby a podpora ze strany rodičů významně snižují pravděpodobnost, že mladý člověk začne užívat návykové látky. Rodiny by měly být aktivně podporovány v tom, aby s dětmi otevřeně komunikovaly o rizicích spojených s drogami a vytvářely pevné zázemí, které pomáhá snižovat vliv negativních faktorů.

6.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence se zaměřuje na včasnou identifikaci jedinců, kteří jsou v rizikové fázi vzniku závislosti, a na zavedení intervencí, které zabrání eskalaci problému. Klíčovým nástrojem sekundární prevence je včasná diagnostika, která

---

[146] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 280. ISBN 80-86734-05-6.
[147] MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. s. 282. ISBN 80-7178-771-X.
[148] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 278. ISBN 80-86734-05-6.
[149] MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. s. 269. ISBN 80-7178-771-X.

umožňuje rozpoznání varovných signálů problematického chování ještě před tím, než dojde k rozvoji závislosti nebo zapojení do trestné činnosti.[150]

Důležitou součástí sekundární prevence jsou intervenční programy zaměřené na jednotlivce s prvotními známkami rizikového chování. Efektivní jsou i programy podporující pracovní uplatnění, které pomáhají mladým lidem získat dovednosti a stabilizovat jejich sociální situaci.[151] Tyto programy zahrnují psychologické poradenství, sociální podporu a krizové intervence, které pomáhají jedincům zvládat stresové situace, jež mohou vést k užívání drog.[152]

Jedním z efektivních přístupů v rámci sekundární prevence je harm reduction strategie, která se zaměřuje na minimalizaci rizik spojených s užíváním drog. Kalina a Bém zdůrazňují, že prevence by měla zahrnovat nejen restriktivní opatření, ale i strategie zaměřené na snižování negativních dopadů užívání drog, například přístup ke zdravotní péči a výměnné programy jehel a stříkaček. Tato opatření zahrnují například i bezplatné testování na infekční choroby či poskytování anonymního poradenství.[153] Cílem není pouze omezit zdravotní následky užívání drog, ale také navázat kontakt s rizikovými skupinami a nabídnout jim možnosti další odborné pomoci.

6.3 Terciární prevence

Terciární prevence se zaměřuje na osoby, u kterých již vznikla závislost a projevily se u nich dopady sekundární drogové kriminality. Cílem je minimalizovat jejich návrat k trestné činnosti a pomoci jim v procesu resocializace. Důležitou součástí terciární prevence jsou komunitní programy, které pomáhají propuštěným vězňům se začleněním do společnosti a poskytují jim podporu při hledání zaměstnání a bydlení.[154] Tento přístup zahrnuje komplexní léčebně-rehabilitační opatření a dlouhodobou podporu během integrace do společnosti.

---

[150] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 579. ISBN 978-80-247-9791-5.
[151] MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. s. 280. ISBN 80-7178-771-X.
[152] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 580. ISBN 978-80-247-9791-5
[153] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 282 ISBN 80-86734-05-6.
[154] MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. s. 282. ISBN 80-7178-771-X.

Jedním z klíčových opatření terciární prevence jsou rehabilitační a léčebné programy, které kombinují farmakologickou léčbu s psychoterapií a individuálním poradenstvím. Důležitá je nejen léčba samotné závislosti, ale také řešení souvisejících psychických a sociálních problémů.[155] Mnoho uživatelů drog čelí narušeným rodinným vztahům, finanční nestabilitě či problémům se zaměstnáním, což jsou faktory, které mohou vést k recidivě.

Dalším důležitým aspektem je práce s nedobrovolnými klienty, tedy s jedinci, kteří neprojevují vlastní iniciativu k léčbě. V takových případech je důležité nastavit jasná pravidla spolupráce mezi institucemi a závislými osobami, například v rámci probačních a mediačních programů.[156] Motivace k léčbě může být posílena také prostřednictvím alternativních trestů, které umožňují místo odnětí svobody podstoupit léčebný program.

Specifickou oblastí terciární prevence je následná péče po propuštění z vězení, která hraje zásadní roli v prevenci recidivy. Následná péče je nezbytným prvkem prevence, neboť propuštění jedinci často čelí sociálním a ekonomickým bariérám, které mohou vést k opětovnému zapojení do trestné činnosti.[157]

Efektivní následná péče by proto měla zahrnovat podporu při hledání zaměstnání, zajištění stabilního bydlení a možnosti zapojení do komunitních programů. Studie ukazují, že začlenění následné péče do výkonu trestu zvyšuje pravděpodobnost abstinence a úspěšné resocializace.[158]

Úspěšná prevence sekundární drogové kriminality musí být komplexní a propojená napříč různými institucemi. Nezbytná je koordinace mezi zdravotnickými službami, sociálními pracovníky, školami, policií a nevládními organizacemi, která umožňuje efektivní řešení problémů spojených s užíváním drog a trestnou činností. Pouze integrací preventivních, intervenčních a rehabilitačních opatření lze dosáhnout dlouhodobého snížení míry sekundární drogové kriminality a zlepšení kvality života postižených jedinců i celé společnosti.

---

[155] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 580. ISBN 978-80-247-9791-5.
[156] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 581. ISBN 978-80-247-9791-5.
[157] KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, c2003. s. 281. ISBN 80-86734-05-6.
[158] GABRHELÍKOVÁ, Pavlína. „Uživatelé návykových látek a trestná činnost související s drogami". In: KALINA, Kamil, ed. *Klinická adiktologie*. Praha: Grada, 2015, s. 581-582. ISBN 978-80-247-9791-5.

7 Praktická část

Sekundární drogová kriminalita představuje závažný fenomén ovlivňující bezpečnostní situaci na Příbramsku. Tato forma kriminality zahrnuje trestné činy páchané uživateli drog za účelem získání finančních prostředků na jejich pořízení. Nejčastěji se jedná o majetkovou kriminalitu, podvody a násilné trestné činy.

Cílem této části práce je analyzovat vývoj sekundární drogové kriminality v regionu v období let 2020–2024, zhodnotit nejčastější formy této trestné činnosti a identifikovat klíčové faktory, které k ní přispívají.

K analýze byly využity statistické údaje Policie České republiky a další dostupné zdroje, které poskytují ucelený přehled o trestné činnosti související s drogami v regionu. Data byla čerpána z veřejně dostupných statistik Policie ČR a portálu Bezpečná Příbram.

Příbramsko je region nacházející se ve Středočeském kraji. Administrativním centrem oblasti je město Příbram, které má přibližně 31 000 obyvatel. Celkově region zahrnuje více než 83 000 obyvatel, přičemž se vyznačuje jak hustší městskou zástavbou, tak venkovskými oblastmi. Historicky bylo Příbramsko známé především těžbou stříbra a uranu, což ovlivnilo jeho hospodářský vývoj. V současnosti zde dominují služby, průmyslová výroba a drobné podnikání. Významné jsou také logistické a obchodní aktivity, jelikož oblast leží na důležitých dopravních tazích propojujících Prahu s jihozápadní částí ČR. Příbramsko se potýká s určitými socioekonomickými problémy, jako je vyšší míra nezaměstnanosti ve srovnání s průměrem Středočeského kraje. To spolu s přítomností sociálně vyloučených lokalit přispívá ke zvýšené kriminalitě, zejména v oblasti majetkové trestné činnosti a drogové kriminality.

Celková kriminalita na Příbramsku v posledních letech vykazuje klesající trend. Podle údajů Policie ČR bylo v roce 2020 na Příbramsku evidováno 2 150 trestných činů, zatímco v roce 2024 tento počet klesl na 1 650 trestných činů, což představuje pokles o 23 %. Mezi nejčastější formy trestné činnosti na Příbramsku v roce 2024 patřila majetková kriminalita (863 případů).

Graf 1: Celkový počet trestných činů na Příbramsku (2020-2024)

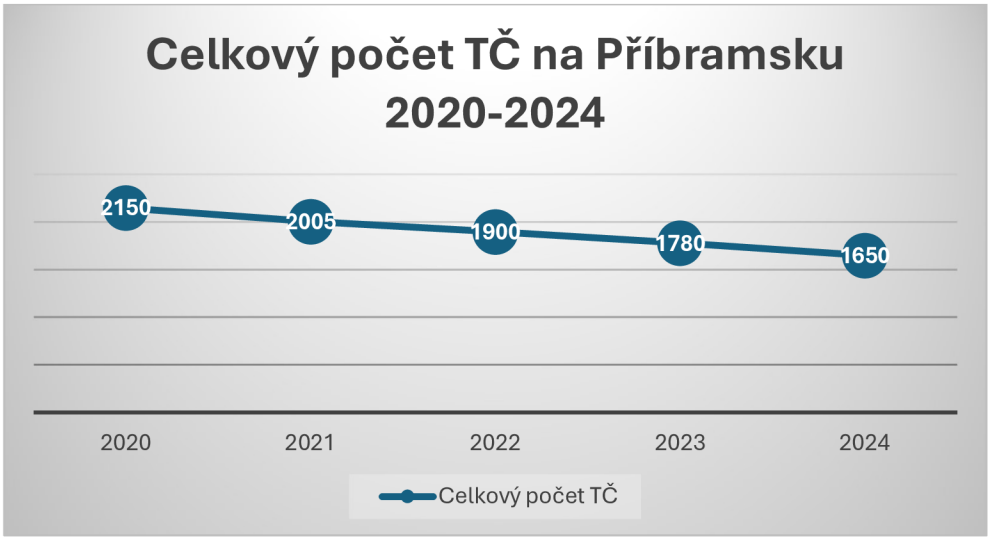

Zdroj: Policie ČR, zpracování: Vlastní.

Analýza dat ukazuje, že zatímco celková kriminalita v regionu v posledních letech mírně klesá, počet sekundárních drogových trestných činů vykazuje vzrůstající trend. V roce 2020 bylo evidováno 28 případů sekundární drogové kriminality, zatímco v roce 2024 tento počet vzrostl na 38, což představuje nárůst o více než 35 %. Drogové delikty tak tvoří stále větší podíl na celkové kriminalitě v regionu – zatímco v roce 2020 to bylo 1,3 %, v roce 2024 již 2,3 %.

Graf 2: Počet případů sekundární drogové kriminality na Příbramsku (2020-2024)

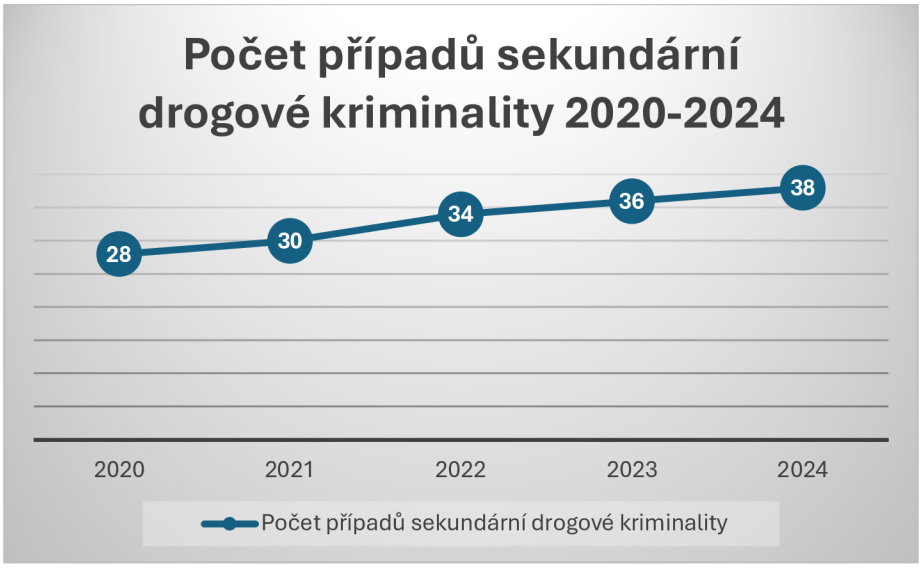

Zdroj: Policie ČR, zpracování: Vlastní.

Graf 3: Podíl sekundární drogové kriminality na celkové kriminalitě na Příbramsku 2020-2024

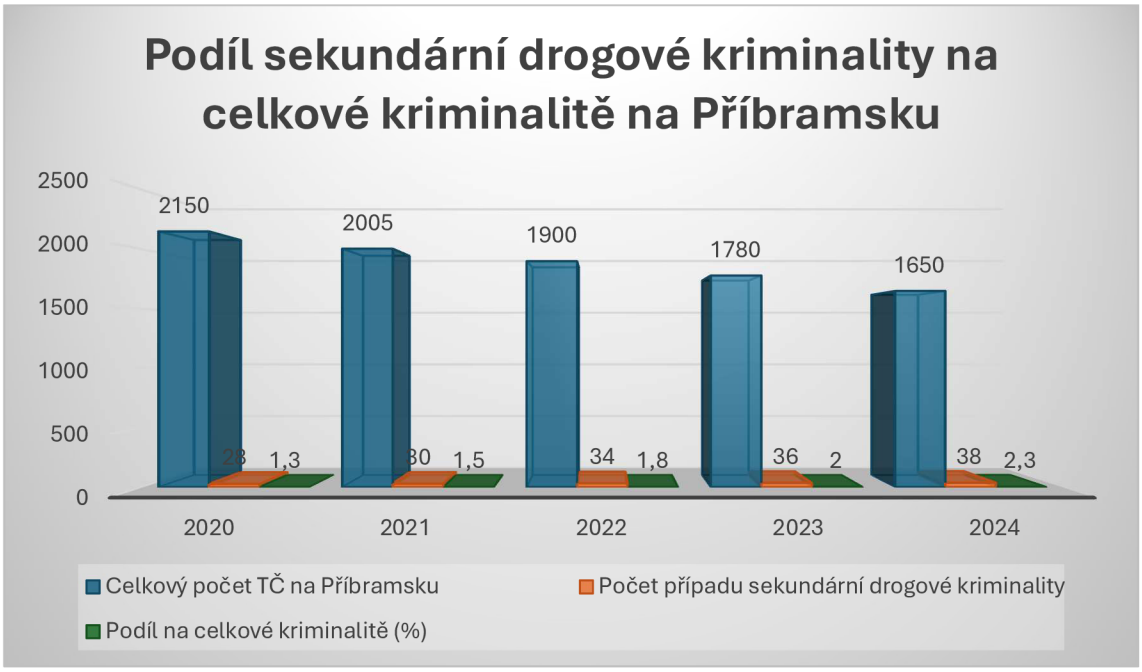

Zdroj: Policie ČR, zpracování: Vlastní.

Nejčastěji se sekundární drogová kriminalita projevuje **majetkovou trestnou činností**. V roce 2024 bylo na Příbramsku evidováno 863 majetkových trestných činů, přičemž sekundární drogová kriminalita se zde nejčastěji projevovala **vloupáními do objektů (139 případů), krádežemi věcí z vozidel (96 případů) a podvody v kyberprostoru (163 případů)**.

Nejčastějšími pachateli sekundární drogové kriminality jsou muži ve věku **25–40 let**, kteří tvoří přibližně **65 % všech případů**. Mladiství ve věku **15–24 let** se na sekundární drogové kriminalitě podílejí 19 %, zatímco pachatelé starší **40 let tvoří 16 %**. Mezi nejčastější formy trestné činnosti u těchto skupin patří krádeže, vloupání a podvody.

Graf 4: Sociodemografické složení pachatelů sekundární drogové kriminality (2024)

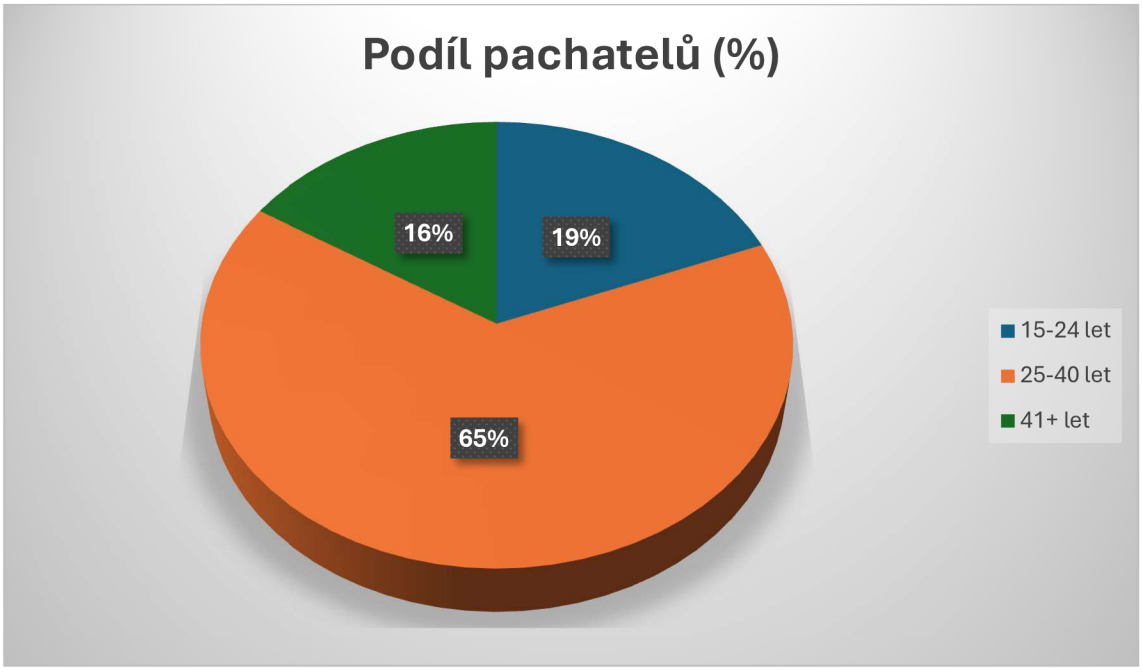

Zdroj: Policie ČR, zpracování: Vlastní.

Recidivisté představují významnou část pachatelů sekundární drogové kriminality. Přesná data o podílu recidivistů na této formě kriminality nejsou k dispozici, ale celkově **tvořili recidivisté v roce 2024 až 78 % všech objasněných trestných činů** na Příbramsku. Tento trend potvrzuje silnou vazbu mezi drogovou závislostí a opakovaným pácháním trestné činnosti. Nejčastěji se recidivisté dopouštěli **krádeží, podvodů a vloupání do objektů**, což odpovídá i typickým formám sekundární drogové kriminality.

Analýza dlouhodobých trendů sekundární drogové kriminality na Příbramsku v letech 2020 až 2024 ukazuje na **pozvolný nárůst** těchto trestných činů. Zatímco v roce 2020 bylo evidováno 28 případů, v roce 2024 počet vzrostl na 38, což představuje nárůst o více než 35 %.

Pro srovnání, v sousedním okrese Benešov byl zaznamenán podobný trend. V roce 2020 bylo v Benešově evidováno 25 případů sekundární drogové kriminality, zatímco v roce 2024 tento počet vzrostl na 36, což představuje nárůst o 44 %.

Objasněnost těchto trestných činů na Příbramsku se v roce 2024 pohybovala kolem 45 %, což je mírně pod průměrem Středočeského kraje. V Benešově byla objasněnost ve stejném roce vyšší, dosahující 52 %. Je důležité zdůraznit, že sekundární

drogovou kriminalitu lze identifikovat pouze u objasněných trestných činů. Pokud je pachatel trestného činu neznámý, není možné určit, zda byl motivem spáchání skutku právě získání finančních prostředků na nákup drog. Policie ČR tedy sekundární drogovou kriminalitu eviduje výhradně u případů, kde byl pachatel dopaden a motiv činu potvrzen vyšetřováním. Tento faktor významně ovlivňuje statistiky v této oblasti.

Graf 5: Vývoj počtu případů sekundární drogové kriminality na Příbramsku a Benešovsku 2020-2024

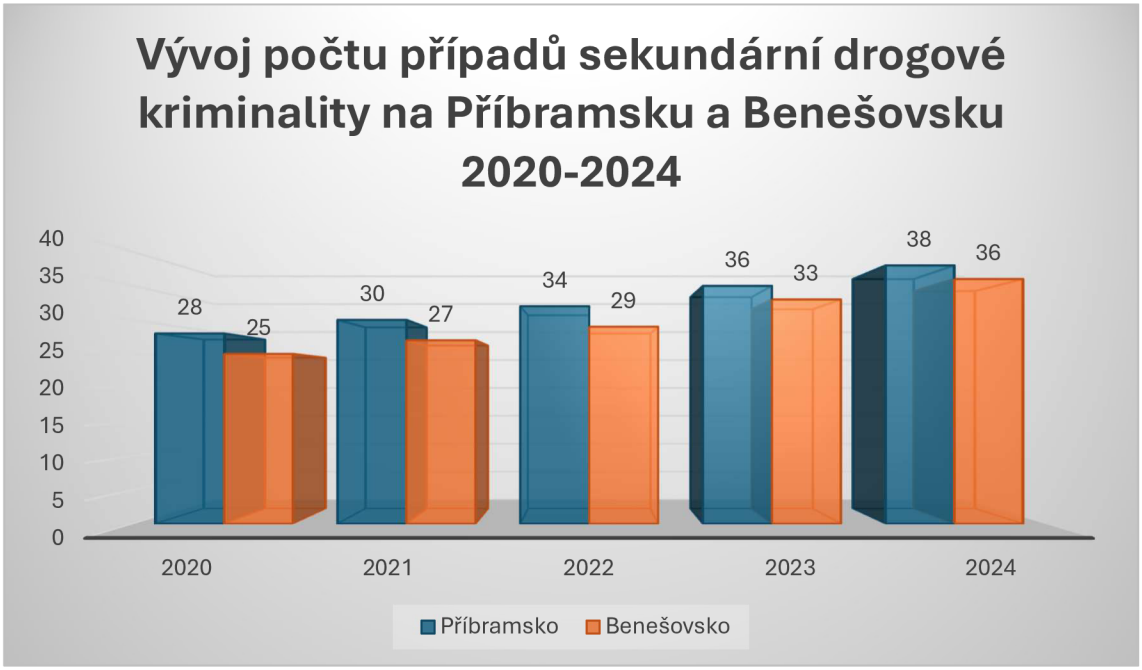

Zdroj: Policie ČR, zpracování: Vlastní.

7.1.1 Shrnutí analýzy

Analýza sekundární drogové kriminality na Příbramsku ukazuje několik zásadních trendů, které se v průběhu let 2020 až 2024 vyvíjely a formovaly celkovou bezpečnostní situaci v regionu. Přestože celková kriminalita na Příbramsku v uvedeném období mírně klesala, počet trestných činů souvisejících s drogami naopak postupně rostl. Zatímco v roce 2020 bylo evidováno 28 případů sekundární drogové kriminality, v roce 2024 tento počet vzrostl na **38 případů**, což představuje nárůst o více než **35 %**. Tento vývoj naznačuje, že drogová kriminalita se **stává stále větším problémem**, a to i přes obecný pokles ostatních druhů trestné činnosti.

Sekundární drogová kriminalita se nejčastěji **projevuje majetkovou trestnou činností**, kdy uživatelé drog páchají **krádeže, vloupání nebo jiné delikty** za účelem

získání finančních prostředků na pořízení návykových látek. V roce 2024 bylo na Příbramsku evidováno **863 majetkových trestných činů**, což představuje **51 % z celkové kriminality**. Nejčastějšími delikty byly **vloupání do objektů (139 případů) a krádeže věcí z vozidel (96 případů)**. Podíl drogové kriminality na celkové kriminalitě regionu se tedy **stává významnějším**, což dokládá i její rostoucí procentuální zastoupení.

Jedním z klíčových zjištění analýzy je **vysoký podíl recidivistů mezi pachateli sekundární drogové kriminality**. V roce 2024 tvořili recidivisté až **78 % všech objasněných trestných činů**, což potvrzuje trend, že **osoby s drogovou závislostí se opakovaně vracejí k páchání trestné činnosti**. Tento jev ukazuje na **nedostatečnou účinnost současných opatření** zaměřených na prevenci recidivy a léčbu závislostí.

Důležitým faktorem je také **věková struktura pachatelů**. Největší část z nich spadá do kategorie **25–40 let**, což potvrzuje, že drogově závislí pachatelé nejsou pouze mladiství experimentátoři, ale často **dlouhodobě závislé osoby**, které se dostávají do opakovaných konfliktů se zákonem. Přestože mladiství ve věku **15–18 let** tvoří menší procento pachatelů, jejich podíl **není zanedbatelný** – v roce 2024 spáchali **19 trestných činů**. Tento údaj naznačuje, že problematika sekundární drogové kriminality **začíná zasahovat i mladší věkové skupiny**, což vyžaduje **cílená preventivní opatření**.

Dlouhodobá data ukazují, že **celkový počet recidivistů spíše narůstá**. V roce 2022 bylo **573 případů**, v roce 2023 **591 případů** a v roce 2024 zůstal tento počet stejný. **Podíl recidivistů na objasněných trestných činech dosahuje 78 % v roce 2024**, což ukazuje **na nedostatečnou účinnost současných strategií ke snížení opakovaného páchání trestné činnosti**. **Předcházení recidivě by proto mělo být jedním z klíčových cílů preventivních strategií**.

Celkově lze konstatovat, že **sekundární drogová kriminalita na Příbramsku je úzce spjata s recidivou, majetkovou kriminalitou a rostoucím podílem drogových deliktů**. Přestože celková kriminalita v regionu mírně klesá, **drogové trestné činy zůstávají na vzestupu**. Tyto závěry potvrzují **potřebu efektivnější prevence, zlepšení dostupnosti léčby drogově závislých a zpřísnění opatření zaměřených na recidivisty**.

7.2 Preventivní opatření a návrhy řešení

Sekundární drogová kriminalita na Příbramsku představuje vážný společenský problém, který vyžaduje komplexní a systematický přístup. Aby bylo možné snížit její

výskyt, je nezbytné zaměřit se nejen na represivní opatření, ale i na preventivní strategie, sociální intervenci a legislativní úpravy.

Na základě analýzy dostupných dat a zjištěných trendů bylo identifikováno několik klíčových oblastí, které mohou pomoci snížit sekundární drogovou kriminalitu na Příbramsku. Jednou z nich je posílení policejních opatření, která se zaměřují na zvýšený dohled v rizikových oblastech a efektivnější boj proti drogové kriminalitě. Zvýšená kontrola problémových lokalit, kde je výskyt drogových deliktů nejčastější, může vést k jejich postupnému poklesu. Současně je klíčové, aby policie úzce spolupracovala s místní komunitou a neziskovými organizacemi, které se podílejí na monitorování situace a poskytování prevence. V této souvislosti se doporučuje posílit kapacity specializovaných jednotek, jako jsou TOXI týmy, jejichž úkolem je boj s distribucí drog a související kriminalitou.

Dalším důležitým aspektem prevence sekundární drogové kriminality je zlepšení dostupnosti léčby pro drogově závislé osoby. Jelikož vysoký podíl pachatelů této kriminality tvoří recidivisté, je nutné posílit systém léčebných programů, které by zvyšovaly šanci na úspěšnou resocializaci. Mezi efektivní opatření patří rozšíření kapacit léčeben a center pomoci, což umožní většímu počtu závislých osob překonat jejich stav a následně se zapojit do běžného života. Dále je vhodné zavádět programy substituční léčby, například metadonové programy, které mohou snížit potřebu závislých osob získávat drogy nelegální cestou. Současně by měla být léčba propojena se sociální podporou, což by osobám po ukončení léčby usnadnilo přístup k pracovnímu uplatnění a stabilnímu zázemí.

Specifickou skupinou ohroženou sekundární drogovou kriminalitou jsou mladiství. Z tohoto důvodu je nezbytné posílit preventivní programy ve školách, které by systematicky vzdělávaly studenty o rizicích spojených s užíváním drog a s kriminalitou. Kromě samotného vzdělávání je důležité také posílení spolupráce mezi školami, policií a sociálními pracovníky, což umožní včasnou identifikaci ohrožených mladistvých a implementaci intervenčních opatření. Včasná prevence v této skupině může významně snížit pravděpodobnost, že se mladiství dostanou do konfliktu se zákonem v souvislosti s drogami.

Vzhledem k tomu, že recidivisté tvoří dominantní část pachatelů sekundární drogové kriminality, je nutné zaměřit se na jejich úspěšnou sociální integraci. Mezi

klíčová opatření v této oblasti patří podpora zaměstnatelnosti bývalých uživatelů drog, například prostřednictvím rekvalifikačních programů a spolupráce s firmami, které by byly ochotné zaměstnávat osoby se záznamem v rejstříku trestů. Dalším důležitým krokem je zajištění dostupného bydlení pro osoby po léčbě, jelikož stabilní zázemí hraje klíčovou roli v prevenci recidivy. Podpora by měla zahrnovat i mentorství a sociální služby, které mohou pomoci těmto osobám zvládnout přechod zpět do běžného života a snížit riziko návratu k trestné činnosti.

Vedle preventivních opatření a sociálních intervencí je vhodné zvážit i legislativní změny, které by mohly přispět k efektivnějšímu boji proti sekundární drogové kriminalitě. Mezi možné změny patří přísnější postihy pro dealery drog, které by mohly snížit jejich dostupnost na černém trhu. Další možností je zavedení alternativních trestů pro uživatele drog, například povinné léčby namísto trestu odnětí svobody pro méně závažné případy. Tento přístup se v některých zahraničních zemích osvědčil jako efektivnější nástroj ke snižování drogové kriminality. Rovněž lze uvažovat o vytvoření specializovaných soudních programů pro pachatele drogové kriminality, podobných tzv. "Drug Courts", které fungují například v USA. Tyto soudní programy by mohly pomoci recidivistům zvládnout závislost pod přísným dohledem soudního systému a snížit pravděpodobnost jejich návratu k trestné činnosti.

Sekundární drogová kriminalita na Příbramsku je komplexním fenoménem, jehož řešení vyžaduje multidisciplinární přístup. Data ukazují, že represivní opatření samotná nejsou dostatečně účinná, a proto je nezbytné kombinovat je s komplexní prevencí. Efektivní realizace těchto opatření může vést ke snížení míry recidivy a celkovému poklesu drogové kriminality v regionu. Důležité je, aby strategie prevence zohledňovaly lokální specifika a byly přizpůsobeny potřebám cílových skupin, což může zásadně přispět k omezení negativních dopadů sekundární drogové kriminality na společnost a komunitu.

7.3 Zdroje dat pro praktickou část

Veřejně dostupné statistiky Policie ČR - Data o celkové kriminalitě na Příbramsku, sekundární drogové kriminalitě a vývoji trestné činnosti byla čerpána z oficiálních statistických přehledů Policie ČR.

Odkazy na použité zdroje:

- **Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2021**: https://policie.gov.cz/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2021.aspx
- **Kriminalita na Příbramsku v roce 2022**: https://policie.gov.cz/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2022.aspx
- **Statistika kriminality 2023**: https://policie.gov.cz/clanek/statistika-kriminality-2023.aspx
- **Kriminalita na Příbramsku v roce 2024**: https://policie.gov.cz/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2024.aspx

Portál Bezpečná Příbram – Články a analýzy kriminality na Příbramsku byly čerpány z webu Bezpečná Příbram.

Odkazy na použité zdroje:

- **Kriminalita na Příbramsku v roce 2020**: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2020
- **Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2021**: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2021
- **Kriminalita na Příbramsku v roce 2022**: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2022
- **Statistika kriminality 2023**: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-2023
- **Kriminalita na Příbramsku v roce 2024**: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2024

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na analýzu sekundární drogové kriminality na Příbramsku, přičemž jejím hlavním cílem bylo zhodnotit příčiny, projevy a důsledky této formy kriminality a navrhnout efektivní strategie prevence a řešení. Praktická část využila statistická data Policie České republiky k identifikaci klíčových trendů, mezi něž patří rostoucí podíl majetkové trestné činnosti spojené s drogovou závislostí, vysoká míra recidivy pachatelů a specifická věková struktura osob podílejících se na této kriminalitě.

Z výsledků analýzy vyplynulo, že zatímco celková kriminalita v regionu mírně klesala, počet trestných činů spojených se sekundární drogovou kriminalitou zaznamenal vzestupný trend. Nejčastějšími delikty byly vloupání a krádeže, jejichž pachatelé se rekrutují zejména z řad osob ve věkové kategorii 25–40 let. Zásadním problémem je vysoký podíl recidivistů, kteří v roce 2024 tvořili až 78 % pachatelů, což naznačuje nedostatečnou účinnost současných opatření zaměřených na prevenci recidivy a léčbu drogové závislosti.

Práce rovněž zdůraznila význam preventivních strategií a sociálních intervencí, které mohou přispět ke snížení sekundární drogové kriminality. Mezi klíčová opatření patří zlepšení dostupnosti léčebných programů pro závislé osoby, zavedení efektivnějších resocializačních programů pro recidivisty, posílení prevence na školách a v komunitách a legislativní změny zaměřené na účinnější postihy pro pachatele závažných drogových deliktů. Inspirací mohou být zahraniční modely, které kombinují represivní a terapeutické přístupy s cílem minimalizovat riziko recidivy a zvýšit šance na úspěšnou integraci osob závislých na drogách do společnosti.

Na základě získaných poznatků lze konstatovat, že sekundární drogová kriminalita na Příbramsku představuje vážný bezpečnostní a sociální problém, jehož řešení vyžaduje komplexní přístup kombinující represivní opatření s efektivní prevencí a léčbou drogově závislých osob. Závěry této práce mohou sloužit jako podklad pro další výzkum a návrh preventivních programů zaměřených na snížení drogové kriminality v regionu, přičemž důraz by měl být kladen na dlouhodobou udržitelnost navržených opatření a jejich adaptaci na specifické podmínky Příbramska.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARNARD, Marina. *Drogová závislost a rodina*. Praha: Triton, 2011. 202 s. ISBN 978-80-7387-386-8.
2. BEČKOVÁ, Ilona a VIŠŇOVSKÝ, Peter. *Farmakologie drogových závislostí*. Praha: Karolinum, 1999. 112 s. ISBN 80-7184-864-6.
3. DVOŘÁK, Ondřej. *Já, droga*. Praha: Grada Publishing, 2023. 200 s. ISBN 978-80-271-3759-6.
4. *Drogy: otázky a odpovědi*. Rádci pro zdraví. Praha: Portál, 2007. 200 s. ISBN 978-80-7367-223-2.
5. KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
6. KALINA, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 2. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
7. KALINA, Kamil. *Klinická adiktologie*. Psyché. Praha: Grada Publishing, 2015. 696 s. ISBN 978-80-247-4331-8.
8. MAHDALÍČKOVÁ, Jana. *Víme o drogách všechno?* Praha: Wolters Kluwer, 2014. 124 s. ISBN 978-80-7478-589-4.
9. MATOUŠEK, Oldřich a KROFTOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 344 s. ISBN 80-7178-771-X.
10. MCGRATH, Yuko. *Prevence užívání drog mezi mladými lidmi: přehled dostupných informací: nejnovější výzkumné poznatky*. Monografie. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. 70 s. ISBN 978-80-87041-16-1.
11. NEPUSTIL, Pavel a GEREGOVÁ, Markéta (ed.). *Bez podmínek: metody psychosociální podpory pro lidi užívající drogy*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. 219 s. ISBN 978-80-210-9667-7.
12. NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. 256 s. ISBN 978-80-262-1357-4.
13. NEŠPOR, Karel. *Vaše děti a návykové látky*. Praha: Portál, s.r.o, 2001. 160 s. ISBN 80-7178-515-6.
14. POLÁK, Peter a Marcela TITTLOVÁ. *Kompendium kriminológie*. 2. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024. 92 s. ISBN 978-80-571-0694-4.

15. ROTGERS, Frederick. *Léčba drogových závislostí*. Psyché. Praha: Grada Publishing, 1999. 264 s. ISBN 80-7169-836-9.
16. ŠKODA, Jiří a FISCHER, Slavomil. *Sociální patologie: Forenzněpsychologický rozbor vybraných sociálněpatologických jevů*. 3., rozšířené a aktualizované vydání. Grada, 2024. 309 s. ISBN 978-80-271-7178-1.

Elektronické zdroje

1. BEZPEČNÁ PŘÍBRAM. Kriminalita na Příbramsku v roce 2020 [online]. 2020 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2020
2. BEZPEČNÁ PŘÍBRAM. Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2021 [online]. 2021 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2021
3. BEZPEČNÁ PŘÍBRAM. Kriminalita na Příbramsku v roce 2022 [online]. 2022 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2022
4. BEZPEČNÁ PŘÍBRAM. Statistika kriminality 2023 [online]. 2023 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/statistika-kriminality-2023
5. BEZPEČNÁ PŘÍBRAM. Kriminalita na Příbramsku v roce 2024 [online]. 2024 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://www.bezpecnapribram.cz/blog/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2024
6. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Drogy a ekonomika [online]. Statistika & My, 2023. [cit. 2025-01-01]. Dostupné z: https://statistikaamy.csu.gov.cz/drogy-a-ekonomika.
7. Encyklopedie sociálních věd. Kriminalita [online]. 2021. [cit. 2025-02-20]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kriminalita.
8. FERREIRO, Carmen a D. J. TRIGGLE. Heroin. [online]. Google Books. [cit. 2025-01-22]. Dostupné z: https://www.google.cz/books/edition/Heroin/rplfAZ83Px4C?hl=cs&gbpv=0.
9. INSTITUT PRO KRIMINOLOGII A SOCIÁLNÍ PREVENCI. Možnosti zjišťování míry a struktury sekundární drogové kriminality [online]. Praha: IKSP, 2023. [cit. 2025-02-04]. Dostupné z: https://www.iksp.cz/storage/169/455-Moznosti-zjistovani-miry-a-struktury-sekundarni-drogove-kriminality.pdf.

10. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR. Novela zákona o návykových látkách přináší změny v regulaci THC a psychomodulačních látek [online]. 2025. [cit. 2025-02-04]. Dostupné z: https://mzd.gov.cz/zakon-umoznujici-regulaci-psychoaktivnich-latek-vstoupil-v-platnost-ucinnosti-nabude-1-ledna-2025/.
11. NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI. Zpráva o nelegálních drogách v ČR 2024 [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2024. [cit. 2025-02-04]. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/35669/1333/Zpráva%20o%20nelegálních%20drogách%20v%20ČR%202024_web241107.pdf.
12. NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. Fyzická závislost [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/5809.
13. NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL. Psychická závislost [online]. 2024 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/5808.
14. NPC. Drogová kriminalita v České republice – Bulletin 03/2023 [online]. Národní protidrogová centrála, 2023 [cit. 2025-02-19]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/drugs-forensics-bulletin-narodni-protidrogove-centraly.aspx
15. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistika kriminality na Příbramsku za rok 2021 [online]. [cit. 2025-02-19]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statistika-kriminality-na-pribramsku-za-rok-2021.aspx.
16. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Kriminalita na Příbramsku v roce 2022 [online]. 2022 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2022.aspx
17. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Statistika kriminality 2023 [online]. 2023 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/statistika-kriminality-2023.aspx
18. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Kriminalita na Příbramsku v roce 2024 [online]. 2024 [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/kriminalita-na-pribramsku-v-roce-2024.aspx

19. SANANIM. Sekundární drogová kriminalita [online]. 2022. [cit. 2025-01-15]. Dostupné z: https://www.sananim.cz/res/archive/004/000486.pdf?seek=1673614914
20. ŠTEFUNKOVÁ, M. (2011). Drogy a kriminalita. [cit. 2025-01-15]. Dostupné z: http://199757.w57.wedos.ws/wp-content/uploads/2018/09/2011_3_Stefunkova_Drogy-a-kriminalita.pdf
21. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. Statistická ročenka Vězeňské služby ČR 2023 [online]. Praha: Vězeňská služba ČR, 2024. [cit. 2025-03-04]. Dostupné z: https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby.

Legislativní dokumenty

1. ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník [online]. [cit. 2025-02-04]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40.
2. ZÁKONY PRO LIDI. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách [online]. [cit. 2025-02-04]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167.

Seznam zkratek

CBD – Cannabidiol (kanabidiol)

ČSÚ – Český statistický úřad

EMCDDA – Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction)

HIV – Human immunodeficiency virus (virus lidské imunodeficience)

IKSP – Institut pro kriminologii a sociální prevenci

LSD – Lysergic acid diethylamide (diethylamid kyseliny lysergové)

MKN – Mezinárodní klasifikace nemocí a souvisejících zdravotních problémů

NPC – Národní protidrogová centrála

PCP – Phencyclidine (fencyklidin)

THC – Tetrahydrocannabinol (tetrahydrokanabinol)

Seznam grafů

Graf 1: Celkový počet trestných činů na Příbramsku (2020-2024) 55
Graf 2: Počet případů sekundární drogové kriminality na Příbramsku (2020-2024) 55
Graf 3: Podíl sekundární drogové kriminality na celkové kriminalitě na Příbramsku 2020-2024 56
Graf 4: Sociodemografické složení pachatelů sekundární drogové kriminality (2024) 57
Graf 5: Vývoj počtu případů sekundární drogové kriminality na Příbramsku a Benešovsku 2020-2024 58